

Кафедра професійної освіти і комп'ютерних технологій

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Тема: «Використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки здобувачів професійної освіти у швейній галузі»

Виконав:

Родзивилук Наталія Богданівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
(освітньо-професійна програма)

015 Професійна освіта
(спеціальність)

015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
(спеціалізація)

Науковий керівник:

Кандидат педагогічних наук, ст. викладач Зінченко А. В.
(науковий ступінь, учене звання, посада, ініціали, прізвище)

Консультант:

(науковий ступінь, учене звання, посада)

(ініціали, прізвище)

Допущено до захисту
"_____" _____ 2023р.

Завідувач кафедри

(підпис) (ініціали, прізвище)
Дата захисту: «__» _____ 2023 р.
Оцінка _____
Підписи членів ПА: _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ	
1.1. Теоретичний аналіз поняття «освітні технології»	8
1.2. Сутність сучасних освітніх технологій в освітньому процесі.....	14
1.3 Аналіз можливостей сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі	22
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ	
2.1 Дидактичні можливості використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О	30
2.2. Методичні рекомендації із застосування сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі	40
2.3. Результати застосування експериментальної методики використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі	51
Висновки до другого розділу.....	58
РОЗДІЛ 3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	
3.1. Охорона праці для швейних підприємств	60
3.2 Техніка безпеки під час навчання при організації освітнього процесу у швейній майстерні.....	63
3.3 Гігієна роботи за комп'ютером.....	69
Висновки до третього розділу	76
ВИСНОВКИ.....	78

	3
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Наразі в Україні значна увага приділяється якості освіти, отримуваної здобувачами, універсальності професійної підготовки, адаптованості фахівця до міжнародного ринку праці. Освітній процес зорієнтовано на індивідуалізацію, технологізацію, провідну роль освіти у розвитку цілісної особистості. За таких обставин особлива увага має зосереджуватися на модернізації освіти, що включає науково-методичне забезпечення ЗП(ПТ)О, впровадження в освітній процес сучасних надбань науки, техніки, сучасних освітніх технологій, передового й інноваційного педагогічного досвіду.

Професійна (професійно-технічна) освіта забезпечує здобуття українцями професії згідно з їхнім покликанням, інтересами, здібностями, а також здійснення допрофесійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації. У сучасних умовах особливістю освітнього процесу ЗП(ПТ)О є те, що ці заклади освіти можуть самостійно обирати форми й методи організації освітнього процесу, а педагоги мають право самостійно визначатися із засобами й методами навчання здобувачів освіти, враховуючи положення загальної педагогіки й методики навчання.

Щоб відповідати вимогам часу, професійна (професійно-технічна) освіта має створювати умови для набуття кожним кваліфікованим робітником професії й залучення здобувачів освіти до суспільно-корисної, продуктивної праці відповідно до їхніх інтересів та здібностей; для задоволення як поточних, так і перспективних потреб господарства у конкурентоздатних, кваліфікованих робітниках, що мають професійну мобільність; для забезпечення перепідготовки кадрів, підвищення їх кваліфікації згідно із сучасними вимогами науково-технічного розвитку та виробництва, що швидко змінюються.

Рушійною силою якісних змін у професійній (професійно-технічній) освіті повинні стати кваліфіковані робітники, зокрема швейної галузі, чия компетентність впливає на стан розвитку економіки країни.

Використання сучасних освітніх технологій є однією з провідних тенденцій розвитку суспільства. Сучасні освітні технології пов'язані як з глобальними проблемами людства, так й із загальними процесами, що відбуваються в суспільстві, з інтеграцією знань. Вони створюють умови розвитку майбутніх фахівців, здійснення їхнього права на творчу діяльність, на свободу саморозвитку, на особистісну ініціативу.

Наше дослідження ґрунтується на аналізі низки нормативних документів, зокрема, Указів Президента України № 722 «Про цілі сталого розвитку України до 2030 року» (2019 р.) [70], № 130/2021 «Про пріоритетні заходи розвитку професійної (професійно-технічної) освіти» (2021 р.) [77], Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року № 419-р (2019 р.) [47], Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки року № 695 (2020 р.) [21], Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки (2021 р.) [46].

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») серед шляхів реформування професійної (професійно-технічної) освіти названо вдосконалення освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на базі впровадження сучасних педагогічних технологій, інформатизації, посилення єдності навчання з продуктивною працею здобувачів освіти у реальних умовах виробництва; здійснення дослідницько-експериментальної роботи щодо впровадження інновацій, нових методик виробничого навчання тощо [3].

Зміна соціальної та економічної ситуації в Україні посилює потребу в пошуці надійних, ефективних, оригінальних способів освітньої діяльності, впровадження таких сучасних освітніх технологій, які б забезпечили результативну підготовку кваліфікованих робітників до входження в соціум [78].

Багато досліджень вітчизняної та зарубіжної педагогіки присвячено вивченню питання використання сучасних освітніх технологій, їхніх ознак, класифікації за відповідними критеріями, зокрема, це роботи В. Беспалька, Б. Блума, І. Волкова, Т. Вороніна, Т. Дмитренко, Л. Елтона, М. Кларіна, О. Коваленко, А. Ламсдейна, Є. Масуда. Низка робіт присвячена пошуку оптимальних методів, прийомів, засобів забезпечення цього процесу. Зокрема, дослідження І. Богданової, О. Діденко, В. Єремєєва присвячені пошуку змісту, форм та методів підготовки педагогів до здійснення результативної професійної діяльності із застосуванням сучасних освітніх технологій. Технологізація освіти пов'язана безпосередньо із використанням під час занять сучасних освітніх технологій [63].

Серед проблем фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі слід назвати невідповідність між попитом та пропозицією, якістю підготовки фахівців і потребами ринку праці в професійних кваліфікаціях; недосконалість системи профорієнтації та кар'єрного консультування здобувачів освіти і дорослих.

За ініціативи Президента України й підтримки Прем'єр-міністра України у галузі освіти розпочато масштабний план оновлення професійної (професійно-технічної) освіти. Мета модернізації цієї ланки освіти і ключові напрямки впровадження реформи сформульовані Міністром освіти і науки України С. Шкарлетом на Всеукраїнському Форумі «Україна 30. Освіта і наука», що відбувся 1 червня 2021 р. «Мета модернізації професійної (професійно-технічної) освіти, – створення ефективної системи освіти та навчання, яка стане основою економічного зростання держави, складовою сталого розвитку суспільства, запорукою професійної самореалізації та безперервного професійного розвитку особистості упродовж життя відповідно до її інтересів та потреб економіки України» [83].

У зв'язку з вищезазначеним проблема використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі стає все більш актуальною.

Мета: теоретично обґрунтувати та розробити методичний посібник та методичні рекомендації з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі

Об'єкт: фахова підготовка кваліфікованих робітників швейної галузі.

Предмет: методичний посібник та методичні рекомендації з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі.

Завдання дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз поняття «освітні технології», з'ясувати їхню сутність в освітньому процесі.

2. Визначити дидактичні можливості використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О.

3. Розробити методичний посібник та методичні рекомендації із застосування сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі.

4. Експериментально перевірити методику використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі

6. Розглянути охорону праці для швейних підприємств, техніку безпеки під час навчання при організації освітнього процесу у швейній майстерні та гігієну роботи за комп'ютером.

Методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація, анкетування, педагогічний експеримент.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

1.1. Теоретичний аналіз поняття «освітні технології»

Глибинні політичні, соціально-економічні, інноваційно-освітні перебудови в Україні як незалежній і самобутній державі, входження системи освіти України до Європейського освітнього простору, високе конкурування на ринку праці серед випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти вимагають оновлення процесу фахової підготовки кваліфікованих робітників.

Найважливіша особливість сучасного етапу розвитку професійної (професійно-технічної) освіти полягає в тому, що їй недостатньо наразі обмежуватися своїми попередніми функціями, зокрема, відтворенням необхідного об'єму робітників. Притаманна ринковому суспільству динаміка розвитку промисловості потребує набуття професійною (професійно-технічною) освітою відповідної якості, гнучкості, ефективності, вимагає її природної інтеграції в економіку країни, орієнтації на сучасні зміни між попитом і пропонуванням кваліфікованих кадрів. Розвиток економіки нашої держави, усіх її галузей, ефективність промисловості, виробництва залежать від різних чинників. Одне з важливих місць серед них займає професійна компетентність фахівця [83].

Одним із наслідків науково-технічного прогресу є вдосконалення техніки не лише на виробництві, актуальною стала технологізація освіти.

Поняття «технологія» складається з двох частин. «Техно» – це мистецтво, майстерність, вміння, певне професійне заняття. «Логія» – наука, опис [22]. У найбільш узагальненому розумінні «технологія» – це сукупність знань щодо способів і засобів обробки матеріалів. Технологічний процес завжди має відповідну послідовність операцій, дій з використанням необхідних засобів [56]. У розрізі нашого дослідження дефініцію

«технологія» інтерпретуємо як опис професійної діяльності, а також власне успішно організовану діяльність.

Зважаючи на способи викладу навчального матеріалу, можливості його передачі, особливості сприйняття матеріалу, засвоєння та відтворення, систематизацію й узагальнення вивченого, його застосування на практиці, враховуючи способи та методи дидактичного впливу можна зробити висновок про різновиди сучасних технологій – освітні (педагогічні), інформаційні, інноваційні тощо [6].

Становлення уявлень про освітні технології припало на 60-ті рр. ХХ ст. Проте окремого поняття «освітня технологія» або «педагогічна технологія» не існувало. Воно ототожнювалось с терміном «навчальна технологія».

У 70-х рр. Асоціація США з питань педагогічних комунікацій та технологій надала офіційне визначення терміну «освітні (педагогічні) технології» – інтегрований, комплексний процес, що включає ідеї, людей, засоби, методи організації діяльності з метою реалізації питань, що охоплюють головні аспекти засвоєння знань. Науковий зміст терміну «освітня технологія» містить структуру, якої слід дотримуватися у відповідній діяльності. Вона містить такі взаємопов'язані елементи, як: зміст навчальної діяльності, цілі навчання, дидактичні засоби для здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методологічний базис та суб'єктивний фактор [6].

Згідно з визначенням ЮНЕСКО «освітні технології» – «це систематичний метод планування, використання й оцінювання всього освітнього процесу, а також надання знань шляхом урахування наявних людських і технічних ресурсів і взаємодії між ними з метою досягнення більш ефективної форми. Освітні технології розвиваються у формі дидактичних систем, що трансформуються у більш прогресивні, а не відходять у минуле.

У публікаціях українських науковців можемо спостерігати багато визначень освітніх технологій. Це вказує на те, що не існує якогось остаточного або однозначного визначення цього поняття. Здійснюючи аналіз наведених означень, можемо узагальнити, що освітня технологія – це й методична робота педагога, й поєднання різних форм, методів, засобів навчання, які впливають на формування, розвиток, освіту, навчання і виховання особистості, а тим більше це – сукупність усього переліченого, що дасть можливість отримання очікуваного результату.

І. Зязюн [75, с.7] підкреслює, що освітні технології реалізують загальну стратегію розвитку єдиного освітнього простору. До головних їхніх функцій належать прогностична й проєктивна, оскільки технології пов'язані безпосередньо з плануванням цілей і результатів, основних етапів, організаційних форм освітнього процесу, що спрямовані на підготовку кадрів високої кваліфікації. Освітні технології вибудовуються, спираючись на знання закономірностей функціонування такої системи: «педагог – матеріальне середовище – здобувач освіти» за певних умов навчання (індивідуальне, групове, колективне). Цим технологіям властиві загальні риси й закономірності реалізації освітнього процесу, незалежно від того, під час вивчення якого предмету вони застосовуються.

Науковці Н. Дудник та М. Чепіль визначають освітні технології як змістові техніки реалізації системи компонентів педагогічного процесу, що спрямовані на досягнення мети; як закономірну освітню діяльність, яка реалізовує науково обґрунтований проєкт освітнього процесу, вона має вищий за традиційні методики рівень ефективності [62., с.12].

Г. Селевко висвітлює сутність основних наукових підходів щодо розуміння поняття «педагогічна (освітня) технологія»:

– як засіб є частиною педагогічної науки, яка вивчає і розробляє мету, зміст, методи навчання та проєктування педагогічного процесу і є організаційним і методичним інструментарієм;

– як спосіб є описом процесу, своєрідним алгоритмом досягнення мети;

– як науковий напрям є здійсненням найбільш раціонального способу організації навчання шляхом науково-практичного експериментування, спостереження, діагностування, що відображається в програмах, методичних рекомендаціях, технологіях;

– як багатовимірне поняття є загальнопедагогічною технологією, що характеризує цілісний освітній процес певного регіону, навчального закладу й охоплює сукупність змісту, цілей, засобів, методів навчання, алгоритм діяльності учасників освітнього процесу [62].

Дослідник С. Гончаренко, освітню технологію тлумачить як систему процедур, котра впливає на оновлення й покращення професійної діяльності педагога та забезпечує отримання запланованого результату [15]. Дослідниця О. Пометун трактує освітню технологію як поєднання способів (дій, методів, прийомів) педагогічної взаємодії, що створює відповідні умови для розвитку здобувачів освіти, а також допомагає досягнути прогнозованого результату. Науковець В. Беспалько тлумачить досліджувану категорію як проєкт педагогічної системи, котрий можна реалізувати на практиці [22.].

Нам імponує думка науковця М. Кларіна. Він бачить освітню технологію як сукупність функціонування всіх методичних, інструментальних та особистісних засобів, що можна використовувати для досягнення мети. В. Монахов розглядає освітню технологію як модель злагодженої спільної діяльності з проєктування, як модель побудови комфортних умов для учасників освітнього процесу [4]. Освітня технологія – це систематичний, концептуальний опис дій педагога та здобувачів освіти, що спрямований на досягнення спрогнозованих результатів; це спосіб організації та удосконалення освітнього процесу.

Узагальнюючи напрацювання науковців, робимо висновок, що освітня технологія – це галузь знання, яка містить методи, засоби навчання, теорію їхнього використання для досягнення цілей освіти.

Як зазначає С. Гончаренко, «педагогічна (освітня) технологія поєднує в собі упорядковану сукупність дій, процедур, операцій і покликаних

забезпечити діагностичний і гарантований результат в умовах освітнього процесу, що постійно змінюється» [15].

Зміст і сутність освітньої технології відобразимо у такій схемі:

Педагог – зміст (цілі) – завдання – засоби (методи) – сучасні технології (прийоми) – суб'єкт навчання – продукт діяльності.

До вибору методів і засобів навчання педагог приступає після того, як сформульовано навчальні й виховні цілі, передбачено кінцевий результат, обрано зміст і структуру навчального матеріалу, висунуто завдання для педагога, доведено до здобувачів освіти освітню мету, завдання і зміст роботи. Вибір методів навчання залежить від вікових особливостей здобувачів освіти, від змісту навчального предмета. Вони охоплюють низку прийомів діяльності викладача і здобувачів освіти. Зокрема, у наведеній вище схемі одним з прийомів навчальної діяльності є використання сучасних освітніх технологій. І цей процес – двосторонній, тобто не лише педагог, а й здобувачі освіти, використовуючи ці технології, полегшують навчальну діяльність для отримання найкращих результатів [6].

З метою повного розуміння змісту й особливостей освітніх технологій розглянемо їх структуру. Дослідники в узагальненій структурі освітніх технологій виокремлюють компоненти:

- концептуальна частина, що описує ідеї, принципи, які розкривають її зміст;
- змістовна частина, в якій йдеться про мету, характер змісту освітнього процесу;
- процесуальна частина (або технологічний процес чи проектування освітнього процесу, що визначає способи діяльності й взаємодії учасників освітнього процесу, спрямовує на підбір оптимальних методів, прийомів, форм, діагностики освітнього процесу;
- програмно-методичне забезпечення, що передбачає розробку навчальних планів, робочих програм, навчальних, методичних посібників, підбір засобів навчання, діагностики результатів;

– професійна частина містить освітню технологію, визначає її успішність у використанні, що залежить від рівня професійної компетентності педагога [22].

Упровадження сучасних освітніх технологій у процес фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі вимагає розуміння таких особливостей:

- подання навчального матеріалу через освітні задачі;
- присутність чіткої логіки, послідовного виконання дій та операцій;
- вмотивована освітня діяльність;
- способи та засоби отримання інформації;
- прояв творчості та ініціативності у процесі використання освітніх технологій як з боку педагога, так і з боку здобувачів освіти;
- чітке відмежування діяльності від творчої активності здобувачів освіти;
- кожна окремо використана освітня технологія не є гарантією високого рівня знань, освіченості здобувачів освіти. На якість засвоєння навчальної інформації чинять вплив різні фактори: від емоційної атмосфери у групі, матеріального забезпечення ЗП(ПТ)О до педагогічної та професійної компетентності викладача.

Критеріями технологічності в освіті, критеріями використання сучасних освітніх технологій [83, с. 21] є:

- концептуальність – опора на певну наукову концепцію, що описує дидактичне, психологічне, соціально-педагогічне обґрунтування для досягнення висунутих освітніх цілей;
- системність – освітні технології повинні характеризуватися логікою процесу їх використання, взаємозв'язком частин та цілісністю;
- керованість – наявність можливості діагностичного формулювання цілей, проектування освітнього процесу, поетапного діагностування, варіювання методами і засобами з метою корегування результатів;

- ефективність досягнутих результатів та оптимальність отриманих витрат, можливість оцінювання ймовірності досягнення встановленого стандарту навчання;

- відтворюваність передбачає можливість повторного використання освітньої технології в схожих умовах іншими педагогами.

Використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі професійної школи передбачає вирішення таких питань:

- забезпечення підготовки кваліфікованих робітників до інноваційної професійної діяльності шляхом надання освіти за інноваційним типом;

- заміщення пасивної позиції здобувачів освіти на активну;

- зміна форми навчальної діяльності здобувачів освіти із одержання інформації до інноваційного розроблення, організації спільного пошуку способів здійснення практичної діяльності;

- удосконалення навчання здобувачів освіти шляхом формування та усвідомлення професійно-особистісного досвіду на базі рефлексивної діяльності.

Отже, використання сучасних освітніх технологій в професійній (професійно-технічній) освіті сприяє впровадженню в освітній процес системного підходу, допомагає охопити значну кількість теоретичних і практичних питань з організації освітнього процесу, керування ним, впровадження різноманітних інноваційних методів, форм, засобів і технологій навчання. Це дозволяє комплексно досягати освітніх і виховних цілей, обирати найефективніші моделі й технології навчання для вирішення педагогічних і методичних питань.

1.2. Сутність сучасних освітніх технологій в освітньому процесі

В освітній практиці сучасні освітні технології можуть функціонувати на трьох рівнях:

- 1) загальнопедагогічний. Технології цього рівня репрезентує цілісний освітній процес в області, закладі освіти, на конкретному рівні навчання. Тут

освітні технології тотожні педагогічній системі, оскільки містять сукупність цілей, змісту, методів і засобів навчання, алгоритм діяльності учасників освітнього процесу;

2) предметно-методичний. Реалізується шляхом застосування освітньої технології як самостійної методики – сукупності методів і засобів для реалізації конкретного змісту освіти в межах предмета, групи;

3) модульний (локальний). Тут освітні технології реалізуються як технології окремих частин освітнього процесу, спрямовані на розв'язання окремих дидактичних завдань (формування окремих видів діяльності, формування визначених понять, виховання окремих якостей особистості тощо).

Середовищем реалізації сучасних освітніх технологій є технологічний процес, тобто система технологічних одиниць, які зорієнтовані на визначений педагогічний результат. Прикладом технологічних процесів є методика організації колективу, методика колективних творчих справ, система форм і засобів вивчення конкретної теми предмету, організація занять з відпрацювання практичних умінь і навичок.

В освітніх технологіях виокремлюють технологічні схеми та технологічні карти.

Технологічна схема має вигляд умовного зображення технології освітнього процесу, поділ його на функціональні елементи з позначенням логічних зв'язків між ними. Таке зображення є важливою умовою унаочнення освітнього процесу та допомагає під час його аналізу і сприяє ефективному застосуванню.

Технологічна карта — опис освітнього процесу у вигляді поетапної, покрокової послідовності дій, коли зазначаються засоби, що використовуються.

Використання сучасних освітніх технологій здійснюється з опорою на принципи.

1. Принцип спрямування на визначені мету та завдання. Навчання здійснюється шляхом виконання дій здобувачами освіти. У професійній (професійно-технічній) освіті ці дії можна подати у змісті навчального предмета, у внутрішніх процесах особистісного становлення кваліфікованих робітників. Сучасні освітні технології, у цьому випадку, забезпечують реалізацію цілей та виконання дій через навчання як діяльність.

2. Принцип дидактичного вибору. Кваліфікованим робітникам має бути надана можливість обрати предметний матеріал, форму навчання. Це дає здобувачам освіти можливість відчувати себе повноцінними учасниками освітнього процесу, відчувати почуття обов'язку, усвідомити рівень своєї відповідальності.

3. Принцип варіативності навчання. Він забезпечує використання педагогом нових педагогічних впливів на здобувача освіти, що має на меті зацікавлення кваліфікованих робітників у сприйманні інформації. Використання сучасних освітніх технологій, цікавих форм взаємодії стимулюватимуть здобувачів освіти до пізнавальної активності.

4. Принцип педагогічної компетентності. Передбачає досягнення оптимального співвідношення форм діяльності учасників освітнього процесу.

5. Принцип завершеності. Досягнення кінцевої мети використання сучасних освітніх технологій відбувається шляхом розуміння критеріїв та показників оцінювання якості підготовки здобувачів освіти. Цей принцип допомагає зрозуміти, чи є успішним впровадження освітньої технології, дати обґрунтування необхідності її використання, або ж замінити застосовану технологію на іншу, якщо прогнозовані результати не підтвердилися [5].

Наразі в педагогічній практиці існує багато різних класифікацій сучасних освітніх технологій. Актуальними та частовикористовуваними в освітньому процесі ЗП(ПТ)О є такі:

- особистісно-орієнтоване навчання;
- розвивальне навчання;
- проєктне навчання;

- ігрові технології;
- інтерактивне навчання;
- проблемне навчання;
- навчання як дослідження;
- кейс-технологія;
- адаптована система навчання А. Границької;
- рейтингові технології;
- модульне навчання;
- сучасні цифрові технології тощо [44].

Особистісно-орієнтовані технології спрямовані на суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу, діагностування особистісного зростання здобувачів освіти, ситуаційне проєктування, ігрове моделювання використання навчальних завдань у контексті життєвих проблем, що сприяє розвитку особистості кваліфікованих робітників в реальному соціокультурному й освітньому просторі ЗП(ПТ)О.

Сутність *технології розвивального навчання* в тому, що здобувач освіти має самостійно обрати рівень опрацювання й засвоєння навчального матеріалу. Викладач у свою чергу зобов'язаний з'ясувати «зону найближчого розвитку» особистості й допомогти їй піднятися на більш високий рівень здійснення розумових операцій, чим забезпечується розвиток.

Проектна технологія являє собою систему навчання, за організації якої здобувачі освіти здобувають знання й уміння під час планування і виконання проєктів, які з часом ускладнюються. Ґрунтується на позиціях навчання через діяльність, розглядаючи діяльність як різновид творчості, де здобувач освіти є її активним учасником. Комплексність й орієнтованість на конкретний результат дозволяють використовувати цю технологію у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі на будь-якому етапі навчання. Навчання спирається на доцільну діяльність здобувачів освіти, узгоджується з їхніми інтересами в отриманні знань. Проєктну технологію наразі не можна назвати інноваційною, бо вона використовується вже багато десятиріч. проте

в сучасній методиці професійного (професійно-технічного) навчання вона є серед сучасних і розповсюджених педагогічних практик [81].

Адаптована система навчання А. Границької побудована на роботі в парах. Мають місце як «динамічні пари» – пари змінного складу, так і «статичні пари», тобто пари постійного складу.

Рейтингові технології призначені для підвищення якості фахової підготовки за рахунок модульної побудови предметів, застосування рейтингової багатобальної оцінки, забезпечення змагальних умов (конкуренції).

Ігрові технології навчання базуються на наявній ігровій моделі, сценарії гри, рольових позиціях, можливостях альтернативних рішень, передбачуваних результатах, критеріях оцінки результатів роботи, управлінні емоційним напруженням. Наразі набули широко використання такі ігри, як пізнавальні, імітаційні, театралізовані, комп'ютерні, ігрове проектування, розв'язання практичних ситуацій та завдань, індивідуальний тренінг тощо.

Технологія модульного навчання за сутністю являє собою гнучку орієнтацію на підготовку фахівців конкретного профілю за висунутим замовленням на основі модулів, тобто комплексів навчальних предметів і занять, що підтримують відповідну спеціалізацію. Ця технологія спрямована на поєднання широкої соціально-культурної орієнтації у предметній сфері та вузьких завдань найближчої професії [60].

Інтерактивне навчання має особливістю посилену педагогічну взаємодію учасників освітнього процесу, що має на меті спільне розв'язання навчальних завдань та розвиток особистісних якостей кваліфікованих робітників. Це така організація навчання, коли здобувачу освіти неможливо не брати участь у колективному процесі навчального пізнання, яке засноване на взаємодії усіх його учасників. Тут можливі варіанти: кожний здобувач освіти має конкретне завдання, яке він вирішує і має публічно звітуватися, або від діяльності здобувача освіти залежить результат виконання висунутого перед групою завдання. Інтерактивне навчання включає в себе спланований

чіткий очікуваний результат навчання, передбачає окремі інтерактивні методи й прийоми для стимулювання процесу пізнання та створення розумових і навчальних умов і процедур, які допомагають досягти спланованих результатів. На відміну від інтерактивних методик, інтерактивні технології не спрямовані на виконання навчальних завдань, вони визначають кінцевий результат.

Сутність *проблемного навчання* полягає у розвитку протиріччя між тим, що знає та вміє здобувач освіти і відсутністю можливості прямо застосувати свої знання чи вміння нестандартній або критичній ситуації. Метою використання технології проблемного навчання під час навчально-виробничого процесу є формування та розвиток у кваліфікованих робітників критичного мислення та спроможності прийняти оптимальне рішення у критичній ситуації. Проблемна та традиційна навчальна ситуації мають суттєву різницю. Традиційну ситуацію можна вирішити відомим учням рішенням або варіантами рішень.

Щоб вирішити проблемну ситуацію треба висунути низку гіпотез її розв'язку й, проаналізувавши кожну, обрати оптимальне вирішення стосовно ситуації, що розглядається. Окрім проблемних ситуацій є категорія проблемного навчання – проблемне запитання. Тут має місце неможливість дати на це запитання однозначну пряму відповідь. Проблемне питання побудоване на протиріччі, здобувачі можуть дати на нього неоднозначну, нетипову відповідь, оскільки попередньому досвіді не мають готової схеми вирішення подібної проблеми. У процесі застосування проблемного навчання зазвичай використовують такі проблемно-розвиваючі методи: частково-пошукові, методи навчального дослідження, евристичні методи, проблемну дискусію.

Дослідження у навчанні залучає кваліфікованих робітників до самостійних пошуків, у наслідок чого вони встановлюють зв'язки процесами й явищами об'єктивної дійсності, пізнають закономірності, роблять висновки тощо. Сутність цієї технології – забезпечення освітньої підготовки здобувачів

освіти під час систематичних навчальних досліджень. Так, вони набувають досвід дослідницької роботи в процесі пізнавальної діяльності, розвивають свої інтелектуальні здібності, дослідницькі уміння і творчий потенціал, формують на цій основі активну, компетентну, творчу особистість. Зазвичай, навчальна дослідницька діяльність має таку послідовність: робота з літературою; загальне вивчення проблеми; формулювання проблеми; визначення незрозумілих питань; формулювання гіпотези; планування навчальних дій; збір фактів, доказів, спостережень; аналіз і систематизація зібраних даних; порівняння даних і висновків; підготовка до написання звіту; виступ зі звітом; переосмислення висновків після відповідей на запитання; перевірка гіпотези; формулювання чи доповнення звіту; формулювання висновків і узагальнень.

Кейс-технологія – освітня технологія ситуаційного навчання або кейс-метод. «Кейс» представлений письмовим описом моделей конкретної реальної ситуації та дидактичним пакетом завдань, що знадобиться учням під час вирішення змодельованої професійної проблеми [82]. Використання цієї технології передбачає вивчення певної проблеми виробничого або навчального характеру з метою визначення можливих варіантів вирішення з наступним вибором та реалізацією кращих з них. Результативне впровадження технології можливе за умови, якщо результати навчання будуть для здобувачів освіти важливими й мотивованими.

Сутність кейс-технології полягає в таких ідеях:

1) мета навчання за кейс-технологією відрізняється від класичної мети з сформування єдино правильних знань, умінь та навичок. Тут здобувачі освіти мають усвідомити можливість наявності декількох варіантів під час вирішення ситуацій;

2) здобувачі освіти є рівноправними учасниками обговорення проблеми, а викладач є співбесідником, організатором, консультантом. Знання здобуваються під час співтворчості учасників освітнього процесу;

3) здобувачі освіти мають можливість як отримувати знання про сучасні виробничі прийоми та засоби, технології, так і застосовувати знання на практиці, оволодівати навичками за конкретною технологією;

4) конкретна ситуація із реальної практики моделюється за певних умов і за певними правилами, потім підбирається комплекс дій для практичного її вирішення. Модель ситуації, що розглядається, оформляється у формі комплекту дидактичного забезпечення (10-50 сторінок). Кваліфіковані робітники вивчають зібраний комплект, потім детально обговорюють усі разом;

5) перевагою цієї технології є набуття здобувачами освіти теоретичних знань і практичних умінь, навичок, розвиток нової системи особистісних цінностей;

б) технологія підтримує творчу конкуренцію, позитивні емоції, захопленість, що закономірно виникають у здобувачів освіти у процесі обговорення змісту кейсу, отже й налаштовують їх на гарне, позитивне ставлення до навчання.

Різновидом гейміфікації є веб-квести. Вони дозволяють інтегрувати цифрові технології та ресурси інтернету до освітнього процесу, що має ефективно формувати компетентності фахівців. Використання технології веб-квест допоможе підвищити мотивацію, поліпшити навчальні досягнення, використати графічну візуалізацію в навчанні, розв'язувати творчі завдання, формувати інформаційну культуру, оптимізувати освітню діяльність [37].

Важливу роль у фаховій підготовці кваліфікованих робітників відіграють цифрові освітні технології: змішане, мобільне навчання, хмарні технології, гейміфікація, електронне (онлайн) навчання тощо, що полягають у використанні спеціалізованого інтерактивного устаткування й технічних засобів.

В узагальненому розумінні «гейміфікація» полягає у застосуванні ігрових елементів і підходів для неігрових процесів, зокрема, ігрові елементи (значки, присудження балів, рахунок, досягнення, конкуренція,)

використовують у неігрових ситуаціях із метою підвищити зацікавленість до виконання рутинних завдань. Особливістю гейміфікації у професійній (професійно-технічній) освіті є те, що здобувачі освіти – її учасники зорієнтовані на досягнення мети своєї реальної діяльності. Ігрові елементи інтегруються і реальні ситуації для мотивації відповідних форм поведінки у спеціально створених, заданих умовах.

Структурні елементи гейміфікації [19]:

- 1) компоненти гейміфікації (представлені зовнішніми атрибутами: значки, нагороди, символи тощо);
- 2) принципи роботи (полягають у змаганні й взаємодії з учасниками гри, очікуванні перемоги, наданні зворотнього зв'язку);
- 3) динаміка гри (показує, якого прогресу досяг гравець, які стосунки між учасниками гри, які їхні емоції).

Елементи гейміфікації можна використати на різних етапах навчання:

- цілісне заняття;
- структурний елемент заняття;
- багаторазове використання протягом заняття.

Особливістю гейміфікації, що позитивно, є дозвіл на помилки. Здобувачі освіти можуть не хвилюватися через осуд чи покарання за помилки, почувати себе більш вільно, має зникнути страх виконати неправильні дії, а виникнути впевненість й ініціативність. Кваліфіковані робітники можуть самостійно обрати варіант дії, що заохочує їх до активності на занятті та формує відповідальність за власні вчинки [86].

Отже, сучасні освітні технології подібні до методів навчання, бо забезпечують організацію освітнього процесу та взаємодію між його учасниками. Проте освітні технології є способом найкращого досягнення мети освітнього процесу з використанням доцільних методів. Їх варто означати як послідовність дій учасників освітнього процесу, що працюють спільно і супроводжуються педагогічним діагностуванням, а також мають на меті забезпечити відповідність результатів висунутій меті.

1.3 Аналіз можливостей сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі

Наразі, коли потік інформації постійно збільшується, здійснювати фахову підготовку кваліфікованих робітників швейної галузі, як раніше, стає неможливо. Зважаючи на це, завданням ЗП(ПТ)О є підготовка фахівців, які мають професійну компетентність, навички швидкої адаптації в умовах неперервного оновлення виробництва, які здатні до самовдосконалення, зацікавлені у постійному професійному зростанні шляхом підвищення рівня своєї фахової підготовки. Це можна втілити в життя, впроваджуючи в освітній процес закладів П(ПТ)О сучасні освітні технології.

В умовах сьогодення актуальним є питання використання сучасних освітніх технологій, котрі виступають потужною рушійною силою у галузі освіти, у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі. Ці технології покликані задовольнити освітні вимоги до забезпечення якості підготовки фахівців. Низка дослідників (Б. Гершунський, С. Пайперт, П. Підкасистий, І. Роберт, О. Тихомиров та ін.), аналізують окреслену проблему й акцентують увагу на застосуванні сучасних освітніх технологій, які забезпечать активну взаємодію учасників освітнього процесу.

Неможливо уявити сучасну фахову підготовку кваліфікованих робітників швейної галузі без застосування освітніх технологій, зокрема сучасних освітніх технологій, які дозволяють використовувати презентації, проєктувати відео, вмикати звук, навчати в інтерактивному режимі. Тому викладачу недостатньо бути просто професійно компетентним, треба вільно орієнтуватися в асортименті сучасних освітніх технологій, а також оптимально їх використовувати у професійній діяльності.

Інноваційні процеси в професійній (професійно-технічній) освіті призвели до підвищення рівня технологізації освітнього процесу. О. Щербак, вивчаючи цього умови процесу, зауважує, що технологізація вимагає спеціального конструювання навчального матеріалу, розробки методичних рекомендацій щодо його використання, підбору доцільних форм контролю

особистісного розвитку здобувача освіти в процесі навчально-пізнавальної діяльності. Тільки реалізуючи принцип суб'єктності освіти можна робити висновок про використання про особистісно орієнтованих технологій [84].

Специфічні особливості впровадження сучасних освітніх технологій в освітній процес ЗП(ПТ)О вивчає В. Паржницький. Дослідник класифікує освітні технології за трьома напрямками:

– мотиваційні, котрі забезпечують оптимальне педагогічне спілкування, підвищення самооцінки особистості здобувачів освіти, індивідуальний підхід до них; працюють з переконаннями, орієнтацією на особистісні приклади; забезпечують формування інтересу до професії, зацікавленості в навчанні; орієнтують на практичну складову навчального матеріалу; на конкретну професійну діяльність);

– діяльнісні:

1) репродуктивні – дії за алгоритмом або за чітко прописаними інструкціями, правилами, у відомих умовах;

2) проблемно-розвиваючі – формування в здобувачів освіти вміння самостійного прийняття рішень, виконання завдань, які передбачають перенесення наявних знань та способів діяльності до нових ситуацій і покликані розвивати професійне мислення;

3) евристичні – організація продуктивної діяльності, застосування методів проблемно-мотиваційного навчання, різноманітних завдань, спрямованих на нові способи діяльності, самостійне вирішення завдань, вияв творчості;

– управлінські, завдяки яким встановлюється вихідний стан процесу, що підлягає керуванню: виявляються актуальні для вивчення конкретної теми знання, уміння, досвід учнів, їхні індивідуально-психологічні особливості; визначаються програми дій: підбираються педагогічні технології засвоєння нових знань; отримується інформація про засвоєння: здійснюється контроль знань та умінь кваліфікованих робітників; відбувається опрацювання відомостей про засвоєння з метою оцінювання;

відпрацьовуються коригуючі впливи й приймаються рішення про удосконалення програми дій для покращення засвоєння навчального матеріалу [61].

Серед наведених вище сучасних освітніх технологій для фахової підготовки особливо доцільні діяльнісні технології. Вони чітко спрямовані на підготовку фахівця, що здатний кваліфіковано вирішувати виробничі завдання. Використання цих технологій передбачає навчальний аналіз підібраних виробничих ситуацій, вирішення відповідних ситуативних виробничих завдань, освітнє моделювання професійної діяльності, ділові ігри, організація дослідницько-пошукової роботи, яка має професійне спрямування [32].

Дуже популярною, як зазначають дослідники (О. Загіка, С. Заславська, О. Кислова, А. Нікуліна, Ю. Максименко, Г. Матвєєв Г.П.) [32, 42, 57] є технологія проєктного навчання, коли діяльність кваліфікованих робітників спрямована на створення реального продукту. Здобувачі освіти з власної ініціативи індивідуально або працюючи в малих групах протягом певного часу здійснюють дослідницьку, пізнавальну, конструкторську, іншу діяльність з певної теми.

Проєктні технології у фаховій підготовці кваліфікованих робітників виконують низку функцій, таких, як: дидактична, пізнавальна, виховна, соціалізуюча та розвивальна.

Дидактична функція передбачає формування у здобувачів освіти уміння з конструювання своїх знань, ознайомлення їх зі способами збору, опрацювання інформації. Також у здобувачів освіти формуються навички презентування результатів своєї роботи, виробляються уміння самоорганізації.

Пізнавальна функція забезпечує підвищення мотивації до отримання знань, формуються вміння з продукування, аргументування та захисту власних ідей.

Виховна функція покликана спонукати кваліфікованих робітників до відповідальності та самодисципліни, виховувати у них прагнення до саморозвитку та самоосвіти, загальнолюдські цінності.

Соціалізуюча функція спрямована на формування у здобувачів освіти навичок спілкування, поваги до однокласників, формування власного погляду на явища й події, усвідомлення своїх можливостей та власної ролі в команді.

Розвивальна функція реалізується через виконання завдань для розвитку дослідницьких і творчих здібностей кожного здобувача освіти, формування комунікативних навичок, розвитку критичного мислення, умінь з аналізу та рефлексії [13, С. 8].

Використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі має відповідати головним методологічним вимогам що є критеріями технологічності:

- концептуальність. Кожна освітня технологія повинна спиратися на конкретну наукову концепцію, мати філософське, дидактичне, психологічне, соціально-педагогічне обґрунтування для досягнення освітньої мети;

- системність. Має володіти всіма ознаками системи, зокрема: бути логічно побудованою, взаємодіяти з усіма частинами процесу, бути цілісною;

- можливість управління. Звертає увагу на можливість діагностичного формування мети, планування та проектування освітнього процесу, поетапне діагностування, варіювання методами та засобами для корекції результатів;

- ефективність. Використання сучасних освітніх технологій відбувається в конкурентних умовах, тому обрані технології повинні працювати ефективно за результатами й бути оптимальними за витратами, виступати гарантією досягнення відповідного стандарту освіти;

- відтворюваність. Можливість повторного використання, відтворення освітньої технології в ідентичних освітніх закладах, з іншими здобувачами освіти;

– візуалізація (властива окремим технологіям). Спрямована на застосування аудіовізуальної та іншої техніки, на конструювання та використання різних оригінальних дидактичних матеріалів і наочних посібників.

На ефективність процесу використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі впливають різні фактори: стан соціального та психологічного клімату в колективі здобувачів освіти; соціальна актуальність та важливість професії, що здобувається; рівень професіоналізму педагогів закладу освіти; наявність професійно спрямованого науково обґрунтованого плану навчально-виховної діяльності; здатність педагогів ефективно впроваджувати сучасні освітні технології; індивідуальні здібності здобувачів освіти; орієнтація освітнього процесу на формування мотивованого позитивного ставлення кваліфікованих робітників до усього нового; аналіз схем управління впровадженням цих технологій у підготовку майбутніх фахівців.

Використання сучасних освітніх технологій сприяє підвищенню ефективності діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти за таких умов: науковості цих технологій, їхньої психологічної обґрунтованості; дотримання принципу активної безпосередньої взаємодії, делегування повноважень викладача (лінійного керівника) здобувачеві освіти, посилення вимог до пропонованих навчальних матеріалів; використання викладачами активних, інтерактивних методів навчання, наявності позитивної мотивації до підвищення рівня знань та навичок здобувачів освіти у процесі здійснення активного навчання [78, С. 51].

Отже, якісні зміни у фаховій підготовці кваліфікованих робітників галузі, які є актуальними наразі, зумовлюють гостру потребу в інноваційному розвитку освітнього процесу ЗП(ПТ)О, що може забезпечити використання сучасних освітніх технологій.

Висновки до першого розділу.

Найважливіша особливість сучасного етапу розвитку професійної (професійно-технічної) освіти полягає в тому, що їй недостатньо наразі обмежуватися своїми попередніми функціями, зокрема, відтворенням необхідного об'єму підготовки робітників. Зміни, що спостерігаються останнім часом у освітньому процесі закладів П(ПТ)О України, змушують звернути додаткову увагу на співвідношення в навчанні майбутніх фахівців традиційних та сучасних освітніх технологій і відповідних методів навчання, провести додаткове вивчення питання використання освітніх технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі.

Як зазначає С. Гончаренко, «педагогічна (освітня) технологія поєднує в собі упорядковану сукупність дій, процедур, операцій і покликаних забезпечити діагностичний і гарантований результат в умовах освітнього процесу, що постійно змінюється.

Зміст і сутність освітньої технології відображено у такій схемі: педагог – зміст (цілі) – завдання – засоби (методи) – сучасні технології (прийоми) – суб'єкт навчання – продукт діяльності.

З метою повного розуміння змісту й особливостей освітніх технологій розглянули їх структуру. Дослідники в узагальненій структурі освітніх технологій виокремлюють компоненти: концептуальна частина, що описує ідеї, принципи, які розкривають її зміст; змістовна частина, в якій йдеться про мету, характер змісту освітнього процесу; процесуальна частина (або технологічний процес чи проектування освітнього процесу, що визначає способи діяльності й взаємодії учасників освітнього процесу, спрямовує на підбір оптимальних методів, прийомів, форм, діагностики освітнього процесу; програмно-методичне забезпечення, що передбачає розробку навчальних планів, робочих програм, навчальних, методичних посібників, підбір засобів навчання, діагностики результатів; професійна частина містить освітню технологію, визначає її успішність у використанні, що залежить від рівня професійної компетентності педагога

В освітній практиці сучасні освітні технології можуть функціонувати на трьох рівнях: 1) загально педагогічний; 2) предметно-методичний; 3) модульний (локальний).

Наразі в педагогічній практиці існує багато різних класифікацій сучасних освітніх технологій. Актуальними та частовикористовуваними в освітньому процесі ЗП(ПТ)О є такі: особистісно-орієнтоване навчання; розвивальне навчання; проєктне навчання; ігрові технології; інтерактивне навчання; проблемне навчання; навчання як дослідження; кейс-технологія; адаптована система навчання А. Границької; рейтингові технології; модульне навчання; сучасні цифрові технології тощо.

Використання сучасних освітніх технологій здійснюється з опорою на такі принципи: принцип спрямування на визначені мету та завдання, принцип дидактичного вибору; принцип варіативності навчання; принцип педагогічної компетентності; принцип завершеності.

Неможливо уявити сучасну фахову підготовку кваліфікованих робітників швейної галузі без застосування освітніх технологій, зокрема сучасних освітніх технологій, які дозволяють використовувати презентації, проєктувати відео, вмикати звук, навчати в інтерактивному режимі. Тому викладачу недостатньо бути просто професійно компетентним, треба вільно орієнтуватися в асортименті сучасних освітніх технологій, а також оптимально їх використовувати у професійній діяльності

Освітні технології класифікують за трьома напрямками: мотиваційні; діяльнісні (репродуктивні, проблемно-розвиваючі, евристичні); управлінські.

Використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі має відповідати головним методологічним вимогам що є критеріями технологічності: концептуальність; системність; можливість управління; ефективність; відтворюваність; візуалізація (властива окремим технологіям).

Використання сучасних освітніх технологій сприяє підвищенню ефективності діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти

за таких умов: науковості цих технологій, їхньої психологічної обґрунтованості; дотримання принципу активної безпосередньої взаємодії, делегування повноважень викладача (лінійного керівника) здобувачеві освіти, посилення вимог до пропонованих навчальних матеріалів; використання викладачами активних, інтерактивних методів навчання, наявності позитивної мотивації до підвищення рівня знань та навичок здобувачів освіти у процесі здійснення активного навчання

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ

2.1 Дидактичні можливості використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О

Структура сучасних педагогічних технологій пов'язана безпосередньо з освітнім процесом і характеризується складниками:

- 1) концептуальна основа;
- 2) змістова частина, що містить загальні і конкретні цілі навчання; зміст навчального матеріалу;
- 3) процесуальна частина, тобто власне технологічний процес, що передбачає організацію навчального процесу; добір методів і форм навчальної діяльності здобувачів освіти; форми і методи діяльності викладача; робота викладача з управління засвоєнням матеріалу; діагностування навчального процесу [94, с. 15].

Вивчаючи дидактичні можливості сучасних освітніх технологій в освітньому процесі, ми звернули увагу на підбір змісту та форм сучасного навчання. Освіта має здійснюватися згідно з провідними принципами, властивими сучасній освіті, зокрема: гнучкості та адаптивності, персоналізації, мультимедійності, насиченості освітнього середовища, доцільності, навчання у співпраці й взаємодії, включеного оцінювання, успішності в навчанні, практико-орієнтованості.

Розглянемо детальніше ці принципи [10].

Принцип персоналізації дозволяє зробити освіту сучасною та адекватною вимогам існуючого суспільства. Тут освіта має базуватися на освітніх цілях і інтересах здобувачів освіти безпосередньо, закладати фундамент для навчання протягом життя. За такого принципа здійснюється корегування мети освіти кожного здобувача, підбір стратегії, освітньої

траєкторії, темпу оволодіння навчальним матеріалом, освітньою програмою, характеру педагогічного супроводу.

Принцип гнучкості та адаптивності дозволяє застосовувати індивідуальний підхід, зорієнтований на визнання пріоритетів та інтересів здобувачів освіти, тактовності, вольової регуляції освітнього процесу. Згідно з цим принципом має відбуватися створення відповідних умов для творчого розвитку потенціалу майбутніх фахівців швейної галузі, підтримки їх інтересів.

Принцип насиченості освітнього середовища говорить про створення освітнього середовища через застосування сучасних цифрових засобів, що створить емоційну атмосферу, змодельє настрої, сприятиме пізнавальній й освітній діяльності. Насичення освітнього середовища інформаційними ресурсам, які інноваційні за своєю сутністю і наповненням, спрямовує здобувачів освіти до саморозвитку і самовдосконалення.

Принцип мультимедійності схожий з принципом наочності і звертає увагу на необхідність використання різноманітних тренажерів, симуляторів, програм візуалізації, пристроїв, засобів доповненої реальності, що мають застосовуватися в освітньому процесі, щоб забезпечити зоровий, слуховий, моторний способи сприйняття навчального матеріалу.

Принцип навчання у співпраці і взаємодії орієнтує на побудову освітнього процесу на базі активної багатобічної контактної й мережевої комунікації між викладачем і здобувачами освіти та використання групових форм навчання.

Принцип успішності в навчанні виступає завершальною складовою в дидактичній послідовності «пояснення – закріплення – контроль». Свідчить про певні успіхи, досягнення, здобутки здобувачів освіти та усвідомлення ними власних можливостей.

Принцип практико-орієнтованості взаємопов'язаний з попереднім, він забезпечує перехід від процесу передачі знань до процесу навчання та набуття досвіду.

Принцип включеного оцінювання передбачає оцінювання успішності здобувачів освіти протягом навчання. Принцип пов'язаний з цифровими технологіями через те, що вони дають можливість здійснювати миттєвий зворотний зв'язок. Завдяки застосуванню принципу викладач може коригувати навчальні цілі та зону найближчого розвитку здобувачів освіти.

Максимальне досягнення дидактичних цілей в освітньому процесі стає можливим завдяки застосуванню відповідних сучасних освітніх технологій, що передбачається принципом доцільності. Так, не доцільно вводити малоефективні освітні технології, не маючи чітко визначених освітніх цілей.

Розглянуті дидактичні принципи спрямовані на забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти, індивідуалізацію освітнього процесу та його постійний моніторинг. Принципи відкриті, тому можна їх доповнювати, зважаючи на розвиток можливостей цифровізації освіти [18].

Дидактичні можливості сучасних освітніх технологій в освітньому процесі закладів П(ПТ)О визначаємо так:

- посилення мотивації здобувачів освіти до навчання;
- активізація навчальної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі, посилення їх ролі як суб'єктів навчання. Це передбачає, що вони можуть обирати послідовність вивчення матеріалу, визначати міру та характер допомоги тощо);
- індивідуалізація освітнього процесу, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності здобувачів освіти;
- урізноманітнення форм подання навчального матеріалу;
- урізноманітнення типів навчальних занять;
- створення освітнього середовища, яке забезпечує занурення здобувачів освіти у визначені соціальні та виробничі ситуації;
- постійне застосування ігрових прийомів;
- забезпечення негайного зворотного зв'язку, рефлексії;
- можливість відтворення фрагментів освітньої діяльності [74].

У сучасному світі частина необхідних знань, умінь, навичок засвоюється не лише у процесі сприйняття, а ще й шляхом їх пошуку особистістю. Підготовка до таких занять, що передбачають використання сучасних освітніх проблемних технологій, має такі особливості:

- навчальний матеріал повинний містити рефлексивно-пізнавальні ситуації або забезпечувати створення умов для їхнього спонтанного виникнення;
- нова інформація має бути посилюючою для самостійного здобуття майбутніми кваліфікованими робітниками;
- навчальний матеріал варто структурувати відповідно до проблемної діяльності [8].

Ураховуючи проведені теоретичні дослідження, нами було розроблено етапи, зміст та методику експериментальної роботи, виконаної в межах магістерської роботи. Результати експериментальної роботи проаналізовано за допомогою методів математичної статистики.

Наш педагогічний експеримент передбачає 3 етапи: констатувальний, формувальний та контрольний.

Пілотне дослідження здійснили у «Професійно-педагогічному коледжі ГНПУ ім. О. Довженка» та за допомогою GOOGLE-форми у мережі Facebook. Формувальний етап педагогічного експерименту проводили в умовах реального навчального процесу ЗП(ПТ)О, який здійснює підготовку майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі.

На *констатувальному етапі* експерименту:

- провели анкетування викладачів та здобувачів освіти;
- здійснили вибір і формування контрольних та експериментальних груп, порівняли їх за рівнем знань;
- провели вирівнювання груп за статистичними критеріями;
- визначили вихідний рівень знань у майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі;
- провели зведення й математичну обробку отриманих

результатів.

Щоб зібрати попередню інформацію, констатувати вихідний стан проблеми, яку вивчаємо, нами були розроблені анкети (додатки А, Б).

Анкета (додаток А) спрямована на вивчення ставлення майбутніх кваліфікованих робітників різних галузей навчання використання сучасних освітніх технологій у процесі їхньої фахової підготовки. Анкета містить 6 запитань закритого та напіввідкритого типів. Опитуваним пропонується обрати одну з 4 поданих відповідей на запитання, а в деяких запитаннях є можливість написати свою відповідь.

Анкета (додаток Б) спрямована на вивчення ставлення і досвіду викладачів ЗП(ПТ)О з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Містить 6 запитань закритого та напіввідкритого типів. Опитуваним пропонується обрати одну з 4 поданих відповідей на запитання, а в деяких запитаннях є можливість обрати кілька відповідей або написати свою відповідь.

Обробку анкет проведено за допомогою розрахунку відсотку обраних відповідей по кожному запитанню у вигляді пропорції.

В опитуванні брало участь 52 майбутніх кваліфікованих робітників різних галузей навчання (які здобувають наступні професії: кравець, закрійник, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, водій автотранспортних засобів, муляр, штукатур, кухар, кондитер, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, перукар, серед них майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі 18 осіб, та 15 викладачів ЗП(ПТ)О.

Після обробки анкети для кваліфікованих робітників різних галузей навчання (додаток А) нами було отримано такі результати.

На запитання «Чи подобаються Вам традиційні заняття?», 68 % відповіли «так», 3 % – «ні», 22 % обрали відповідь «хотілося б, щоб заняття проводити цікавіше», 7 % здобувачів освіти ніколи про це не замислювалися. 69 % опитаних подобаються заняття, проведені в ігровій формі, 5 % не

подобаються, 10 % ніколи про це не замислювалися, 16 % зазначили, що їм все одно.

44 % майбутніх кваліфікованих робітників подобаються нетрадиційні форми організації навчання, 9 % не подобаються, 30 % опитаних зазначили, що ніколи про це не замислювався, 17 % опитаних все одно, які форми організації навчання застосовані.

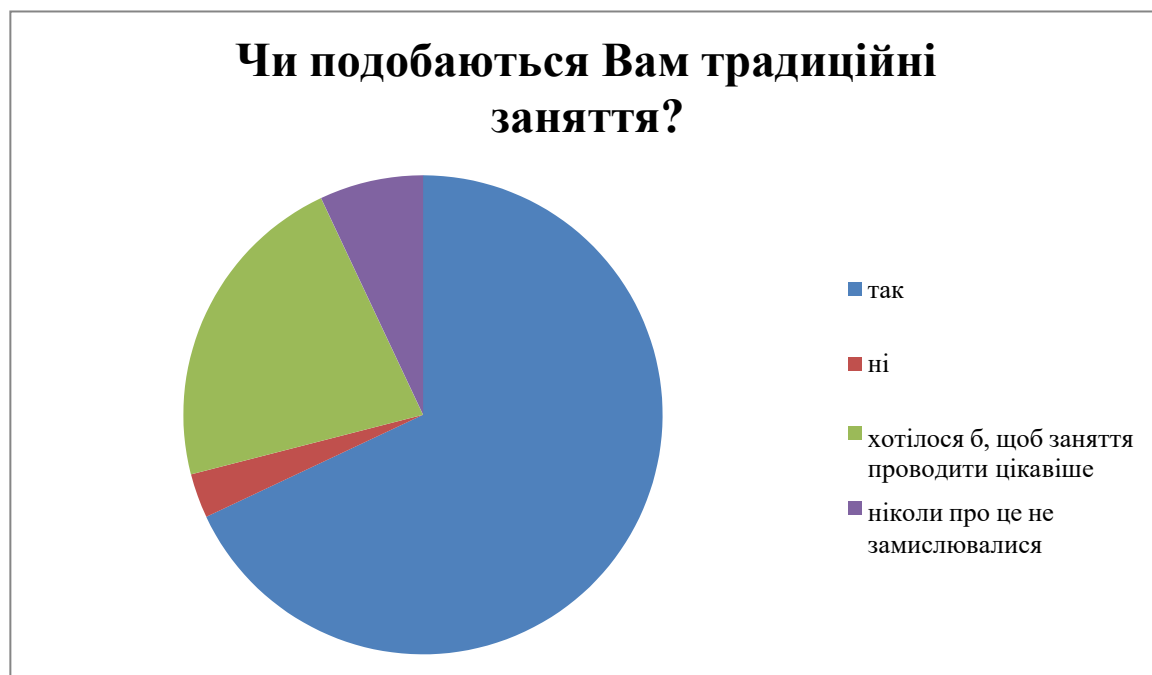

Рис. 2.1 Відповіді респондентів на запитання анкети «Чи подобаються Вам традиційні заняття?»

На запитання «Чи використовувалися у Вашій фаховій підготовці нетрадиційні форми організації навчання?» 35 % відповіли «так», 45 % обрали відповідь «ні», 20 % вказали, що не звертали уваги.

Серед нетрадиційних форми організації навчання, які використовувалися у фаховій підготовці опитаних здобувачів освіти 33% назвали ділові чи рольові ігри; 2 % – кейси; 28 – проблемні заняття; 6 % – квести; 1 % – вебквести; 68 % – цифрові технології.

Здобувачі освіти висловили свою думку стосовно того, чи виникали у них незручності, проблеми під час таких занять? 57 % вважають, що ні; 12 %

не розуміли, що від мене очікують; 4 % не розуміли завдання; 8 % не встигали виконувати завдання; 4 % було нецікаво; 15 % не вистачало технічного забезпечення.

Рис. 2.2 Відповіді респондентів на запитання анкети «Чи використовувалися у Вашій фаховій підготовці нетрадиційні форми організації навчання?»

Таким чином, майже 70 % опитаних здобувачів освіти подобаються нетрадиційні заняття, зокрема, 69 % опитаних подобаються заняття, проведені в ігровій формі. Проте лише у фаховій підготовці 35 % майбутніх кваліфікованих використовувалися нетрадиційні форми організації навчання. Серед нетрадиційних форми організації навчання, які використовувалися у фаховій підготовці опитаних здобувачів освіти близько 30 % назвали ділові чи рольові ігри та майже 70 % – цифрові технології. Зокрема, у 57 % опитаних здобувачів освіти не виникали незручності або проблеми під час таких занять.

З цього робимо висновок, що майбутнім кваліфікованим робітникам подобається використання сучасних освітніх технологій в їхній фаховій підготовці, проте такі технології використовуються недостатньо.

Опитування викладачів ЗП(ПТ)О дало такі результати. 79 % опитаних вважають, що у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників обов'язково треба використовувати сучасні освітні технології, 9 % вважають, що вони не потрібні, 12 % зазначили, що скоріше за все, треба використовувати такі технології.

65 % викладачів використовують у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сучасні освітні технології, 1 % не вважає це потрібним, 30 % використовують час-від-часу, 4 % – рідко.

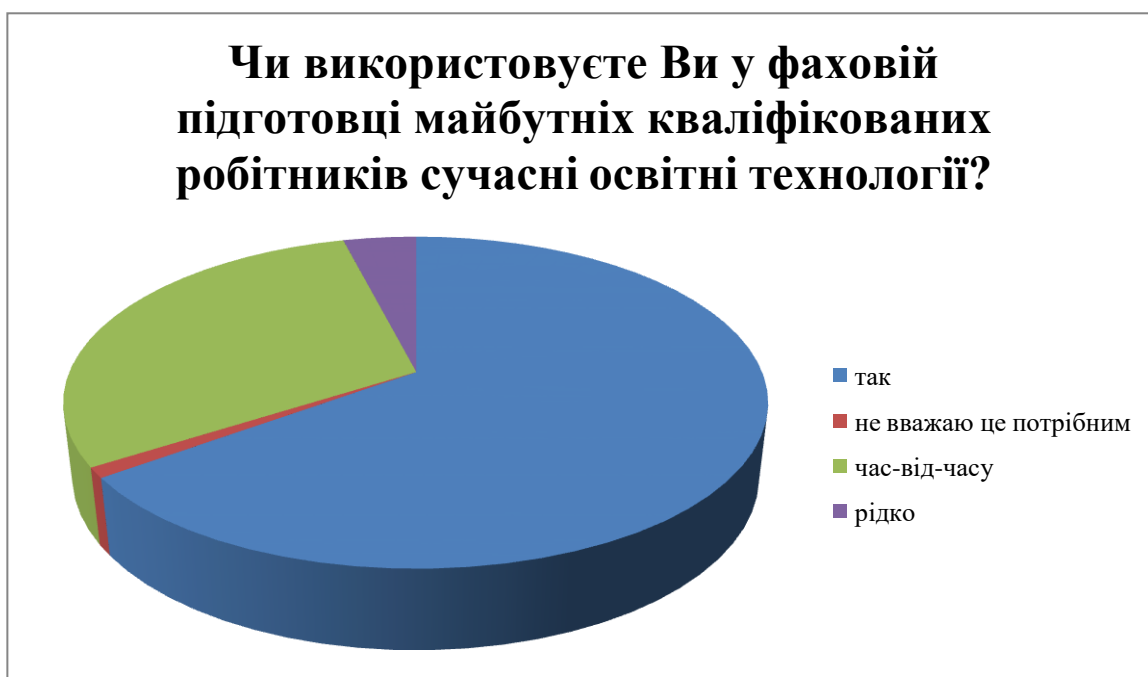

Рис. 2.3 Відповіді респондентів на запитання «Чи використовуєте Ви у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сучасні освітні технології?»

На запитання «Перелічте сучасні освітні технології, які Ви використовуєте у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників?» 45 % опитаних відповіли «ділові чи рольові ігри»; 9 % – кейси; 35 % – проблемні заняття; 2 % – квести; 3 % – вебквести; 100 % – цифрові технології.

45 % опитаних вказали, що заняття з використанням сучасних освітніх технологій підвищують мотивацію майбутніх кваліфікованих робітників до

навчання, 7 % так не вважають, 28 % викладачів відзначили, що більше так, ніж ні, 10 % – більше ні, ніж так.

На запитання «Чого, на Вашу думку, не вистачає для ефективного використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників?» 31 % опитаних вказали «власного рівня знань та вмінь», 40 % – недостатньо спеціально розробленого методичного забезпечення, 29 % не мають потрібних технічних засобів.

Рис. 2.4 Відповіді респондентів на запитання «Чи використовуєте Ви у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сучасні освітні технології?»

Найбільш актуальним сучасними освітніми технологіями наразі вважають: 100 % опитаних – цифрові технології, 15 % – ділові чи рольові ігри, 32 % – кейси; 59 % – проблемні заняття; 15 % – квести; 35 % – вебквести.

Таким чином, опитування викладачів ЗП(ПТ)О дозволяє зробити висновки. Майже 80 % опитаних вважають, що у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників обов'язково треба використовувати сучасні освітні технології. Разом з тим, тільки 65 % викладачів використовують у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників

сучасні освітні технології інші використовують ці технології несистематично. Серед сучасних освітніх технологій найчастіше використовують цифрові технології та ділові чи рольові ігри. Майже половина опитаних вказали, що, на їхню думку, заняття з використанням сучасних освітніх технологій підвищують мотивацію майбутніх кваліфікованих робітників до навчання. Для ефективного використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників викладачам ЗП(ПТ)О не вистачає спеціально розробленого методичного забезпечення та власного рівня знань та вмінь. Найбільш актуальним сучасними освітніми технологіями наразі вважаються цифрові технології, проблемні заняття, кейси, вебквести.

Отже, спираючись на результати анкетування викладачів та здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О, ми вирішили розробляти методичні рекомендації з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі (з прикладами занять).

Далі впровадили дослідно-експериментальне навчання з використанням розроблених методичних рекомендацій в експериментальній групі. Процес навчання кваліфікованих робітників швейної галузі, які увійшли до контрольної групи, здійснювався за традиційною схемою професійної підготовки. У процесі навчання здобувачів освіти, які увійшли до експериментальної групи, використано розроблені матеріали.

Дослідження проводили у два етапи. Метою першого етапу (первинна апробація) було уточнення змісту експериментальних матеріалів та їх коригування. На другому етапі (вторинна апробація) відбувалося впровадження скорегованих матеріалів у практику.

Об'єктивність та достатня точність експериментальних даних забезпечено одночасним охопленням достатньої кількості респондентів.

Анкетування використали на констатувальному етапі педагогічного експерименту. Після розробки анкети перевірили в пробному (пілотному) дослідженні. Завдання перевірки:

- 1) уточнити зміст, формулювання, послідовність запитань;
 - 2) перевірити повноту набору питань та відповідей на них;
 - 3) виявити зайві питання;
 - 4) визначити, які питання є важкими для респондентів;
 - 5) визначити, наскільки правильно респонденти зрозуміли правила заповнення анкети;
- б) перевірити, чи достатньо залишено в анкеті місця для відповідей.

Метод аналізу результатів діяльності використали, щоб скласти об'єктивне уявлення рівень володіння здобувачами освіти техніками вишивання на практиці. На підставі вивчення виробів, виготовлених у майстерні, сформулювали висновок про охайність, старанність особистості у роботі, естетичні смаки, стан сформованості навичок.

Мета формувального етапу експерименту: впровадити методи формуючої дії в освітній процес, перевірити ефективність розроблених методичних рекомендацій.

Для кількісного аналізу даних, отриманих у процесі педагогічного експерименту, застосували методи математичної статистики.

2.2. Методичні рекомендації із застосування сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі

Методичні рекомендації – навчальне або виробничо-практичне роз'яснення з певної теми, розділу або питання навчальної дисципліни, роду практичної діяльності, з методикою виконання окремих завдань, певного виду робіт, а також заходів. Тому ми склали перелік правил, порад щодо застосування сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі [43].

Щоб запровадити ефективну модель навчання у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі з використанням сучасних освітніх технологій, викладач має планувати освітній процес з урахуванням:

- планів, тем та видів діяльності, до яких будуть залучені здобувачі професійної освіти швейної галузі;
- очікуваних кінцевих результатів навчання, які здобувачі освіти мають досягти за відведений період з відповідного предмета;
- можливостей оцінювати прогрес здобувачів професійної освіти відповідно до очікуваних результатів [54].

Одним з провідних завдань викладача під час навчання з використанням сучасних освітніх технологій має бути методичне проєктування своєї діяльності, перетворення традиційних занять, та організація самостійної роботи здобувачів професійної освіти швейної галузі.

Визначаючи цілі навчання, викладач повинен:

- добре орієнтуватися у вимогах до засвоєння знань, формування умінь, навичок з конкретного предмета. Вони визначені в робочих програмах навчальних предметів;
- має орієнтуватися на формування ключових компетенцій, які необхідно сформувати у майбутніх фахівців швейної галузі;
- забезпечити комплексне оволодіння навчальним матеріалом.

Доцільно до процесу ціле утворення для кожного заняття були безпосередньо включені здобувачі освіти. Це створить умови усвідомленості здобувачами освіти значущості мети навчання, підвищить зацікавленість в досягненні результатів освіти на зробить її успішною.

Тому викладачу варто спиратися на такі правила під час використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі:

1. Доводити до здобувачів освіти навчальні цілі. Варто записувати їх на дошці, щоб вони були весь час перед очима, у процесі вивчення, закріплення, повторення матеріалу так буде простіше повертатися до них та з'ясовувати рівень досягнення здобувачами освіти мети.

2. Спонукаати майбутніх фахівців до самостіного визначення та формулювання цілей та очікуваних результатів. Здобувачі освіти зазвичай

легше сприймають і виконують діяльність, яку самостійно спланували. За можливості, треба запитувати здобувачів освіти, яким матеріалом вони хотіли б оволодіти, запам'ятати на конкретному занятті, з чим бажають ознайомитися ще додатково, що хочуть дізнатися від викладача на цьому занятті.

Цілі бувають головні та проміжні (допоміжні) цілі. Поділ головних цілей на проміжні цілі називається «процес декомпозиції цілі».

Досягнення головної педагогічної цілі відбувається шляхом реалізації допоміжних, що виступає специфічним процесом переміщення від початкових цілей до кінцевого результату навчання.

Проміжна ціль сприяє переходу від цілепокладання до ціледосягання. Завдяки цим процесам забезпечується прогнозованість сучасних освітніх технологій, що виступає важливим їхнім критерієм [86].

Якісне особистісно-зорієнтоване навчання передбачає комунікацію між учасниками освітнього процесу. Особливого значення рівень комунікації як показник її ефективності набуває під час сучасного навчання.

Працюючи в групах або спільнотах, викладачу варто створювати ситуації успіху для кожного здобувача освіти індивідуально. Доведено, що внутрішня когнітивна мотивація є найстійкішою. У фокусі комунікаційного простору є навчальний предмет. Але проектуючи взаємодію, викладач має враховувати не саму предметну спрямованість, а брати до уваги мотиваційну складову навчання.

Якщо викладати складний навчальний матеріал, не враховуючи вікові та психологічні особливості здобувачів освіти, пропонувати завеликий обсяг практичних завдань одночасно, це не сприятиме внутрішній мотивації здобувачів освіти. Завдання викладача – викладати матеріал максимально доступно, цікаво, наочно, так, щоб це стимулювало до пізнання. Завжди краще сприймаються ілюстровані онлайн-заняття, які спонукають здобувачів професійної освіти до пошуку, дослідження, співтворчості.

Зворотний зв'язок здобувача освіти з викладачем – важливий показник якості засвоєння знань. Мотивування досягнень реалізується через успішність освітньої діяльності майбутніх фахівців, через прагнення до поставленої мети і вияв наполегливості. Здобувачі професійної освіти, орієнтовані на досягнення успіху, частіше досягають поставлених цілей [43].

Дистанційне навчання спирається на принцип гнучкості часу, місця, траєкторії та темпу навчання. Тому викладачу важливо використати ці переваги. Можливість вплинути на окремі аспекти своєї освіти підвищуватиме внутрішню мотивацію здобувачів освіти. Отже, варто давати їм можливість вибору, наприклад, варіантів завдань (із запропонованих), їх черги.

Особиста відповідальність за власну освітню траєкторію у здобувачів освіти формується протягом певного часу. Тому доцільно нарощувати автономність у навчанні. Кожний викладач, організовуючи дистанційне навчання, повинний скоригувати свій календарно-тематичний план, оптимізувати навчальний матеріал, заплановані очікувані результати.

Важливо пам'ятати, що в нових освітніх умовах деякі очікувані результати навчання можуть виявитись недосяжними, деякі можуть потребувати корекції, деякі залишаться незмінними.

Плануючи навантаження для кожного заняття, варто пам'ятати, що самостійне вивчення матеріалу здобувачами триває більше часу, ніж виклад цього матеріалу викладачем. Тому обсяг матеріалу доцільно скоротити. Це включає оптимізацію тематичного планування, вилучення несуттєвих фрагментів, комбінування матеріалу кількох тем разом. На початку слід розраховувати на можливість охоплення близько половини запланованого навчального матеріалу [50].

Підготовка викладача до заняття із застосуванням сучасних освітніх технологій охоплює значну кількість складників педагогічної майстерності. Це – складний процес, який вимагає від викладача великої кількості педагогічних знань і умінь, високих особистісних і професійних якостей,

володіння вмінням утримувати увагу здобувачів освіти, й вмінням аналізувати й вирішувати ситуації, що складаються на заняттях.

Педагог в процесі підготовки до занять та їхнього проведення повинний вміти спілкуватися з аудиторією, а здобувачі освіти, у свою чергу, повинні активно сприймати та засвоювати знання.

Для найбільш ефективної і свідомої педагогічної взаємодії в процесі навчання, викладач повинен спиратися на досвід попередніх поколінь, адаптувати, опрацювати, оптимізувати його для використання під час проведення конкретного нестандартного заняття.

Проектуючи нове заняття, викладач має відштовхуватися від класичних форм і методів, творчо опрацьовуючи їх.

Правильний підбір форми навчання – це половина успішності проведеного заняття. Обґрунтування та вибір конкретної форми навчання залежить від тематики заняття, складності організації та матеріалу, досвіду викладача, здібностей здобувачів освіти. Цей вибір суттєво впливатиме на знання, які отримають здобувачі освіти, на ефективність усього освітнього процесу в цілому.

Діяльність викладача, що здійснює фахову підготовку майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі в закладі професійної (професійно-технічної) освіти є особливою, виражає його педагогічну майстерність.

Найоптимальніший, сучасний та активний спосіб – викладання матеріалу заняття в ігровій формі. Це дозволить максимально зацікавити здобувачів освіти, сформуванню в них прагнення до адекватного сприймання навчальної інформації, аналізу своєї і чужої діяльності, формуванню їхньої особистості.

Ми розробили методичний посібник «Сучасні освітні технології у фаховій майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі», який має на меті ознайомлення викладачів ЗП(ПТ)О з сучасними освітніми технологіями.

Він містить такі розділи:

I. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА, де розміщені підрозділи.

1. Сутність поняття «освітні технології». Види сучасних освітніх технологій.

2. Упровадження сучасних освітніх технологій у процес фахової підготовки.

II. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА, де розміщені приклади уроків з використанням сучасних освітніх технологій, а саме:

- план-конспект інтегрованого заняття на тему: «Розробка схеми орнаменту для вишивання української сорочки з використанням комп'ютера»,
- інтегрований кейс-урок «Вишивка як символ України»,
- заняття-квест «День вишиванки»,
- наведений алгоритм розробки веб-квестів,
- розробка веб-квесту «Ярмарок народних промислів України»,
- поданий опис інтерактивних сервісів миттєвого опитування, які можна застосовувати на заняттях.

III. Список рекомендованих джерел.

Проаналізуємо особливості тих сучасних освітніх технологій, що ми підібрали для посібника.

Наразі концепція case-навчання широко застосовується у провідних закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти світу.

Кейсом (від англ. case) називають одну визначену справу, випадок чи подію. Цей спосіб організації навчання допомагає здобувачам освіти ЗП(ПТ)О оволодівати знаннями та застосовувати їх на практиці.

Кейс-заняття – це заняття, яке передбачає спільний аналіз та обговорення конкретної проблеми, явища або теми. У процесі кейс-заняття здобувачі освіти активно залучаються в освітній процес, разом з тим практично застосовують здобуті знання.

Кейс-навчання ефективне, оскільки в ньому задіюється безліч механізмів здобуття та засвоєння знань.

Кейс-заняття цікаві, нетрадиційні, інтерактивні. Під час традиційних занять значна частина здобувачів освіти пасивні. Вони слухають, часто не занурюються в сутність завдання. Кейс-заняття активізують аудиторію, змушуючи її осмислювати отримані знання, а й включають їх у спільну роботу. Це багаторазово покращує якість запам'ятовування матеріалу.

До таких занять входять завдання або інформація одразу кількох дисциплін. Case-study побудоване на міждисциплінарному підході, розвиває вміння сприймати завдання із точки зору різних дисциплін.

До речі, грамотно розроблене кейс-заняття включає елементи нескладної мнемотехніки. Мозок людини краще запам'ятовує ту інформацію, яка пов'язана з існуючими елементами у пам'яті чи має емоційне забарвлення. Кейс-технологія допомагає трансформувати інформацію з абстрактного пред'явлення у більш доступну для людського мозку форму, як наслідок, формуються асоціації та стійкі зв'язки між предметами, формується єдина логічна система інформації з різних предметів.

Ця технологія орієнтована на практику. Оскільки найкращий варіант вирішення кожної запропонованої ситуації здобувачі освіти мають знайти самостійно, спираючись на вже наявні знання. Такі заняття спонукають здобувачів освіти думати, бо завдання, які їм пропонуються, не мають однозначних відповідей.

Кейс-уроки мотивують, вони емоційно залучають майбутніх фахівців до створених ситуацій, забезпечують швидкий позитивний відгук – розв'язок кейсу.

Спільний пошук рішення, загальна командна робота, швидке досягнення результату емоційно підштовхують запам'ятовування знань і їхнє наступне відтворення. Використовуються на початку кейс-заняття нескладні завдання, завдяки чому здобувачі освіти вчаться працювати з інформацією, вони розглядають тему з усіх боків, навчаються розпізнавати, аналізувати важливі аспекти.

Також такі заняття сприяють розвитку корисних навичок, зокрема: обговорювати кейси, шукати ефективне його рішення, розвивати soft skills, міркувати, грамотно висловлювати свою думку, відстоювати власну точку зору, переконувати інших, працювати в команді.

У сучасних умовах технологія веб-квест є дуже актуальною.

Освітній веб-квест – це дидактична структура, за допомогою якої викладач удосконалює пошукову діяльність здобувачів освіти. Причому параметри цієї діяльності та час заздалегідь визначені.

Така діяльність перетворює учнів на активних суб'єктів освітньої діяльності, підвищуючи не лише мотивацію до процесу здобуття знань, але і відповідальність за результати цієї діяльності та їх презентацію. Ця методика є сучасною та перспективною, має ряд переваг, заслуговує на широке впровадження в освітній процес [13].

Процес створення веб-квесту творчий, складний, може не підпадати під певні правила. Для створення веб-квестів є загальноприйняті кроки, які потрібно виконати.

1. Вибір теми веб-квесту. Тема повинна відповідати таким умовам:
 - відповідати вимогам держстандартів до змісту навчальних програм;
 - містити різні завдання для розвитку мислення здобувачів освіти;
 - змістовно оновлювати чи доповнювати навчальні матеріали для роботи над темою заняття, засвоєнням якої здобувачами освіти не задоволений викладач;
 - результативно використовувати можливості мережі Інтернет.
2. Вибір сайту, на якому є матриця (шаблон) для створення веб-квесту.
3. Створення завдань. Майбутнім фахівцям можуть бути запропоновані завдання веб-квесту у різному вигляді та у різній формі.

У вигляді презентації (наприклад, програма PowerPoint – з розширенням .ppt, .pptx). На слайді розміщують малюнок и пишуть одне або два питання. Так на кожному слайді можна переглянути певну тему.

3. Підбір системи оцінювання. Веб-квест – комплексний проєкт, тому його оцінювання повинно підлягати визначеним критеріям, які орієнтуються на тип проблемного запитання та форму представленої результату.

4. Підбір джерел інформації, якими будуть користуватися здобувачі освіти для пошуку відповідей.

5. Маючи розроблений план та модель майбутнього проєкту, його інформаційну підтримку, переходять до створення Веб-квесту.

Більш широко розробленим є алгоритм створення та реалізації веб-квесту за Міщанчук І.А.

Нижче наводимо приклади веб-квестів, які можна використати під час вивчення предмету «Художня обробка матеріалів»

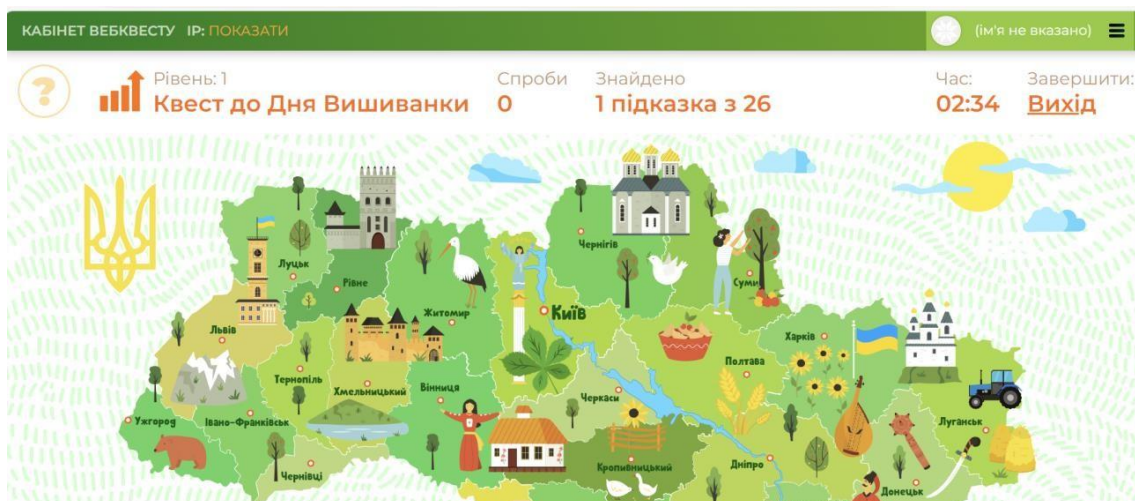

Рис.2.5 Веб-квест до Дня вишиванки

Рис.2.6 Веб-квест до Дня вишиванки

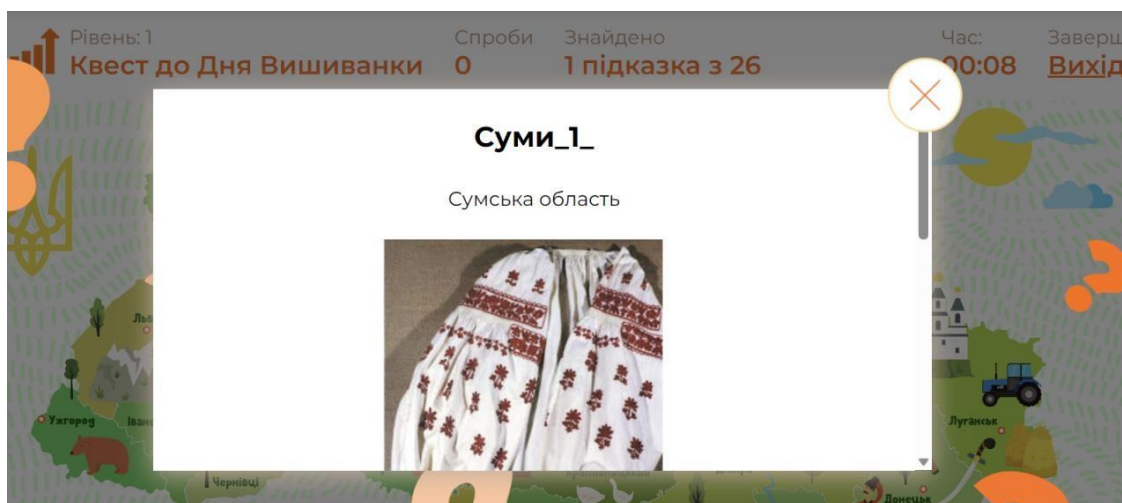

Рис. 2.7 Приклад завдань до веб-квесту по темі «З днем вишиванки»

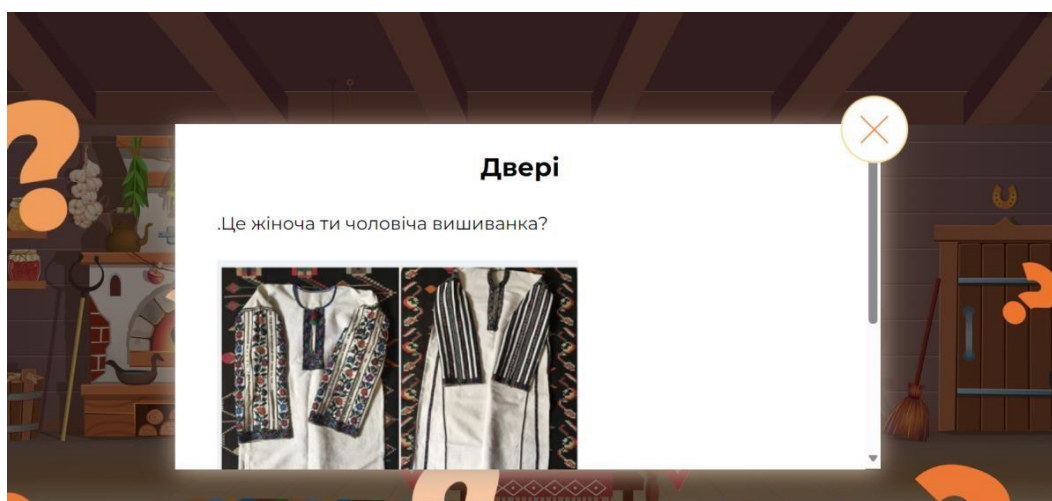

Рис.2.8 Приклад завдань до веб-квесту по темі «З днем вишиванки»

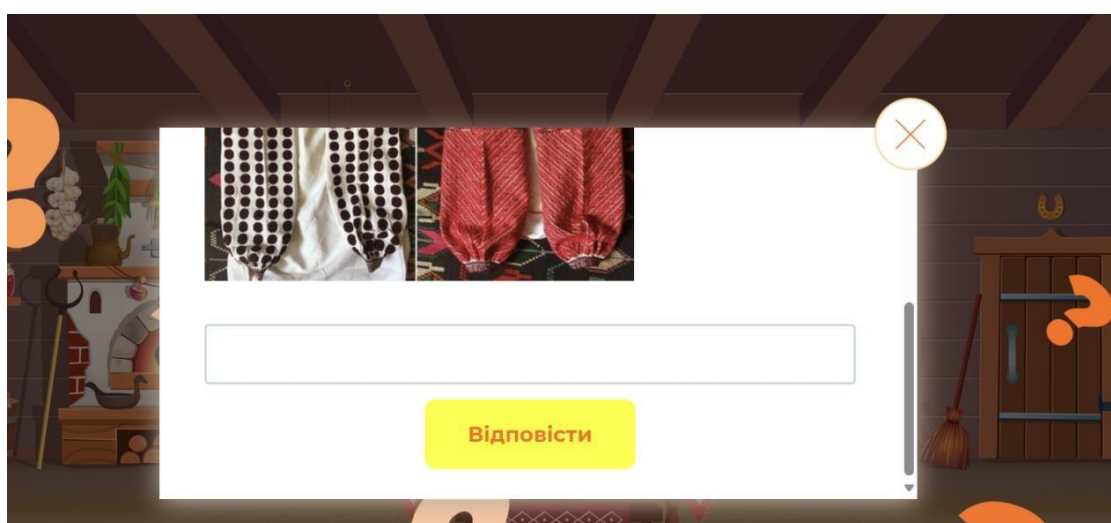

Рис.2.9 Приклад завдань до веб-квесту по темі «З днем вишиванки»

Розглянемо фрагмент заняття-квесту «День вишиванки», який наведений у нашому методичному посібнику.

Метою заняття є розширення уявлень здобувачів освіти про українську вишивку, вишиванку, народний костюм; розвиток художнього смаку, інтересу до українського народного одягу, що є складовою частиною духовної культури українців; виховання любові до українського мистецтва; формування шанобливого ставлення до історичного костюма і національних традицій вишивання.

Завданнями квесту є формування у здобувачів освіти умінь швидко вирішувати поставлені завдання, співпрацювати з одногрупниками в групі; – розвиток творчих здібностей, критичного мислення, комунікативних навичок здобувачів освіти.

Хід заняття передбачає те, що перед початком гри-квесту викладач наголосить здобувачам освіти, що це заняття, що відбудеться, – гра, у ній не важливо виявити переможця, важливіше отримати емоційне задоволення від процесу участі у квесті, від спільної роботи. Здобувачі освіти мають поділитися на три команди та обрати капітана.

Викладач на початку заняття ознайомить учасників із правилами гри-квесту та роздасть їм карти-завдання, у яких вказана черга проходження станцій. Усього буде 5 станцій:

1. Музична
2. Майстерня
3. Історична
4. Мистецька
5. Винахідницька.

На кожній станції здобувачі освіти виконуватимуть завдання, отримуватимуть за це певну кількість балів.

Наприклад, на першій станції «Музична» буде таке завдання: прослухати музику, відгадати назву пісні. Додатковий бал можна отримати, якщо хтось з команди або всі разом заспівають пісню.

На другій станції «Майстерня» після колективної бесіди за визначеними запитаннями про вишивку, вишиванку пропонується виконати завдання з розробки візерунку чи орнаменту для вишиванки (технікою аплікація).

Решта розробок занять з використанням сучасних освітніх технологій можна побачити в розробленому нами методичному посібнику.

2.3. Результати застосування експериментальної методики використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі

Педагогічний експеримент – метод дослідження педагогічних явищ, фактів, досвіду; спеціальна організація педагогічної діяльності учасників освітнього процесу з метою перевірки та обґрунтування задалегідь розроблених теоретичних передположень або гіпотез.

Плануючи зміст та організацію педагогічного експерименту, ми спиралися на результати теоретичних та практичних наукових досліджень з організації та методики проведення педагогічного експерименту в працях Ю. Бабанського, В. Беспалька [4], А. Киверялга [41].

Ідея нашого педагогічного експерименту полягає в тому, що значимість короткочасного використання розроблених методичних рекомендацій з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі (з прикладами занять) може виявитися настільки вагомою, що навіть епізодичне їхнє використання, яке не могло різко вплинути на загальне збільшення якості навчання, виявилось б важливим для майбутнього фахівця в процесі фахової підготовки.

При підборі, розробці та застосуванні інструментарію експерименту ми спиралися на вимоги *об'єктивності* (мінімальний вплив суб'єктивних факторів на результати вимірювань), *валідності* (відповідність, придатність методики для вимірювання того, для чого вона створена, її ефективність, дієвість та практична корисність), *надійності* (точність діагностичних

вимірювань, стабільність та стійкість їх результатів).

Умовами, що забезпечують коректність, об'єктивність та валідність отриманих експериментальних даних є: суб'єкт-суб'єктна взаємодія викладачів та здобувачів освіти; надання достатнього часу для анкетування, тестування, бесід та їх обробки.

Мета експерименту полягала в перевірці можливостей методичних рекомендації з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки кваліфікованих робітників швейної галузі (з прикладами занять) як засобу підвищення рівня знань та умінь майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі на прикладі вивчення вибіркового модулю «Художня обробка матеріалів».

Відповідно до результатів теоретичного аналізу проблеми було сформульовано такі завдання експерименту:

1) з'ясувати ставлення майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі та викладачів ЗП(ПТ)О до використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників;

2) констатувати стан сформованості знань та умінь з вишивання (на прикладі предмету «Художня обробка матеріалів») у майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі;

3) визначити контрольні та експериментальні групи;

4) реалізувати експериментальний комплекс в освітньому процесі;

5) виявити підсумковий рівень сформованості знань та умінь з вишивання;

6) провести математичну обробку отриманих експериментальних даних, сформулювати висновки.

На *констатувальному етапі* експерименту ми провели анкетування викладачів ЗП(ПТ)О та здобувачів освіти. Отримані результати подані у підрозділі 2.1 нашої роботи. Були зроблені відповідні висновки.

Далі ми здійснили вибір і формування контрольної та експериментальної груп, порівняли їх за рівнем знань, провели вирівнювання

груп за статистичними критеріями.

У процесі відбору експериментальної й контрольної груп ми будемо дотримуватися їх кількісної та якісної репрезентативності. Перевірка однорідності утворених для формувального експерименту експериментальної та контрольної груп, тобто правильності вибірки, здійснимо за допомогою методу математичної статистики, а саме χ^2 -квадрат критерію.

1. Підбираючи контрольну та експериментальну групи, важливо визначити, чи існує довірлива різниця між показниками цих груп. Скористуємося критерієм злагоди К. Пірсона (метод χ^2) [41, с. 286].

З цією метою сформулюємо нульову (H_0) та альтернативну гіпотези (H_a).

H_0 : вибірки однорідні, тобто включені до них здобувачі освіти належать до однієї генеральної сукупності. Іншими словами, виявлена різниця між показниками рівня сформованості у них творчих здібностей є несуттєвою. Таким чином, за цією ознакою ці групи можемо вважати однаковими.

H_a : вибірки неоднорідні, тобто їх узяті з різних генеральних сукупностей. Будемо вважати, що виявлена різниця між показниками рівня сформованості у здобувачів освіти означених здібностей в двох досліджуваних групах є статистично значущою.

χ^2 обраховується за формулою (1.2) [41, с. 286].

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^n \left[\frac{(f'_E - f'_K)^2}{f'_K} \right] \quad (2.1),$$

де f'_E – відносна частота i -го інтервалу експериментальної групи;

f'_K – відносна частота i -го інтервалу контрольної групи;

n – кількість інтервалів.

У нашому дослідженні $n = 4$, які відповідають кількості рівнів сформованості знань з предмету (низький, достатній, середніх, високий).

Одержане значення χ^2 порівняємо із табличними даними критичних

значень, що відповідають різним ймовірностям дозволеної помилки і різним ступеням свободи.

Для проведення експериментального дослідження провели тестування здобувачів освіти, які вже оволоділи навчальним матеріалом (контрольна група) та тими майбутніми кваліфікованими робітниками швейної галузі, які ще не вивчали початковий предмет (експериментальна група). Склад сформованих контрольних та експериментальних груп визначили за академічним розподілом на групи.

Усього в експерименті брало участь 20 здобувачів освіти (по 10 осіб в контрольній та експериментальній групах). На основі порівняльного аналізу успішності здобувачів освіти, результатів початкового зрізу експериментальна та контрольна групи були вирівняні так, щоб контингенти в них були практично однаковими за рівнем успішності. Аналіз результатів виконання тестів вхідної діагностики здобувачів освіти показав середній результат їх виконання і приблизно однаковий рівень знань учасників експериментальної і контрольної груп.

Провели зведення й математичну обробку отриманих результатів (таблиця 2.1, рис. 2.10).

Визначили, чи існує довірлива різниця між отриманими показниками контрольної та експериментальної груп (див. табл. 2.2), скориставшись критерієм злагоди К. Пірсона (метод χ^2). Таким чином, отриманим даним можна довіряти.

Таблиця 2.1

Вихідний рівень знань та умінь з вишивання (на прикладі предмету «Художня обробка матеріалів») у кваліфікованих робітників швейної галузі до початку експерименту

		Рівень сформованості творчих здібностей
ЕГ	КГ	
23,3	30,5	низький

40	41,1	середній
23,3	17,9	достатній
13,3	10,5	високий

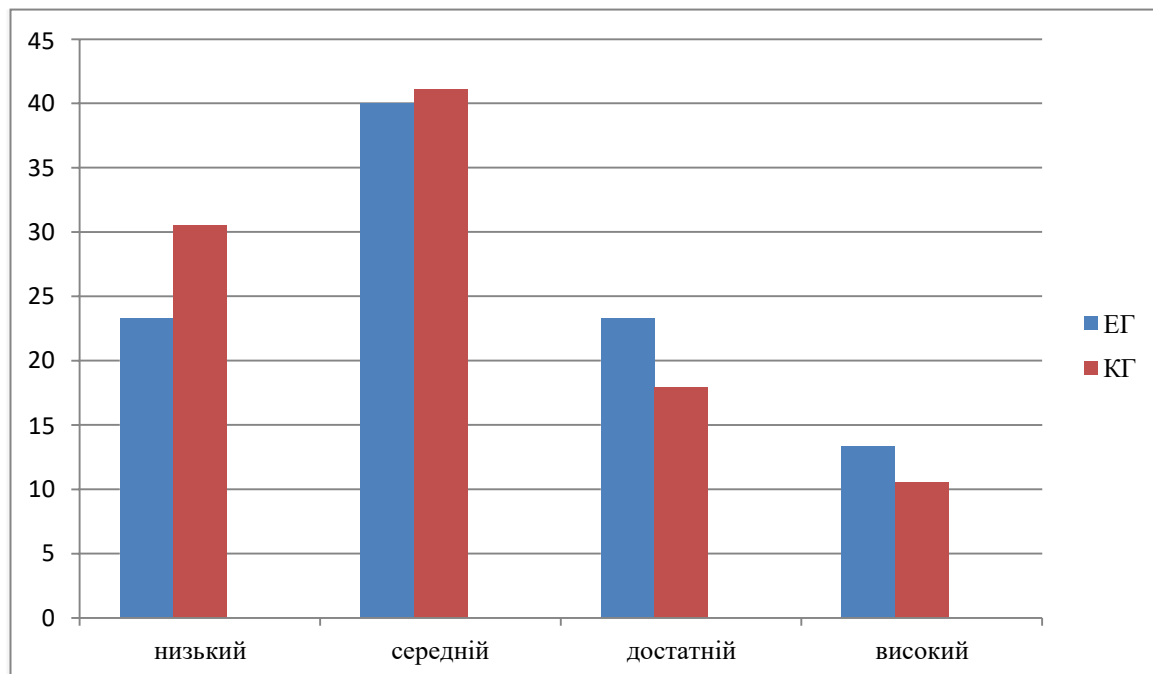

Рис. 2.10 Вихідний рівень знань та умінь з вишивання у кваліфікованих робітників швейної галузі до початку експерименту

Особливістю *формульовального етапу* експериментального дослідження є активне формування явища, що вивчається, у процесі спеціально організованого експериментального освітнього процесу.

Таблиця 2.2

Розподіл здобувачів освіти контрольної та експериментальної груп за рівнями сформованості знань та умінь з вишивання на початку експерименту

Рівні сформованості творчих здібностей	Кількість здобувачів освіти у групі, %		$(f'_{E} - f'_{K})^2 / f'_{K}$
	Е	КГ	
	f'_{E}	f'_{K}	

низький	23			
	,3	30,5	51,8	1,70
середній	40	41,1	1,2	0,03
достатній	23			
	,3	17,9	29,2	1,63
високий	13			
	,3	10,5	7,8	0,75
			Сум	
			а:	4,10

Організація аудиторної, самостійної та позааудиторної роботи в експериментальній групі в процесі *формульовального етапу* експерименту здійснювалася з використанням розробленого методичного посібника. Освітня діяльність контрольної групи проходила без змін.

Після проведеного експерименту отримали наступні дані (таблиця 2.3, рис. 2.11).

Таблиця 2.3

Рівень сформованості знань та умінь з вишивання у кваліфікованих робітників швейної галузі після проведення експерименту

Кількість здобувачів		Рівень сформованості творчих здібностей
освіти, %		
ЕГ	КГ	
12,2	21,1	низький
13,3	36,8	середній
42,2	28,4	достатній
32,2	13,7	високий

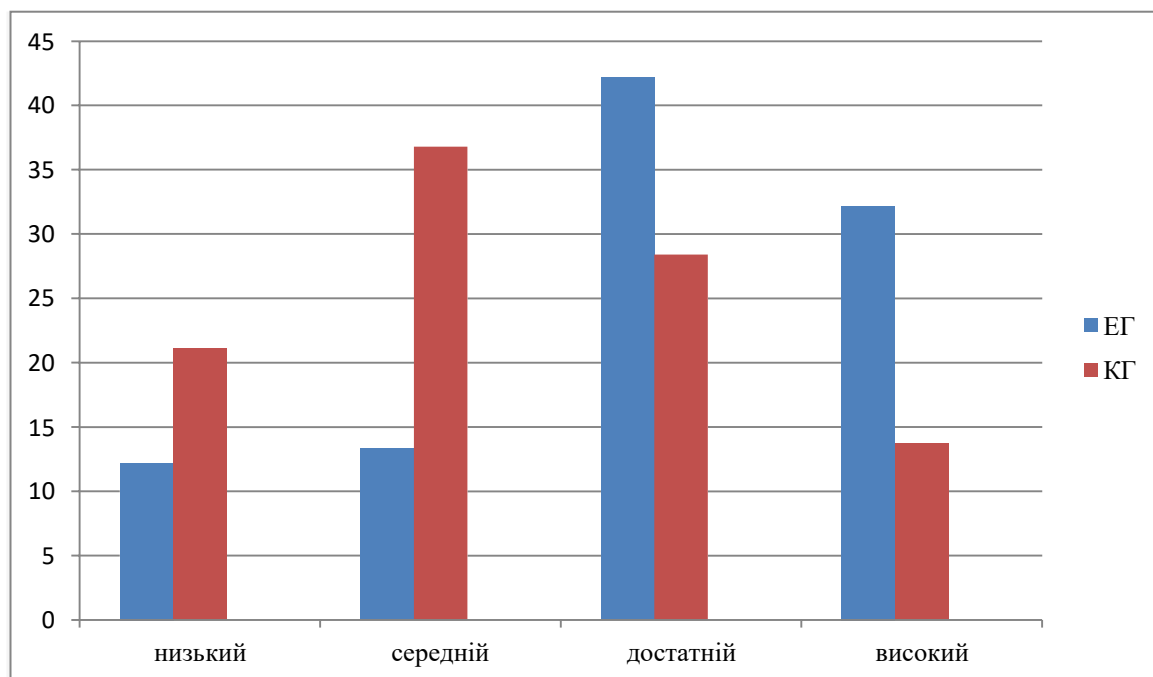

Рис. 2.11 Рівень сформованості знань та умінь з вишивання у кваліфікованих робітників швейної галузі після проведення експерименту

Підрахуємо, чи має істотне значення різниця між цими групами після проведення формувального етапу експерименту. З цією метою сформулюємо нульову (H_0) та альтернативну гіпотези (H_a).

(H_0): вибірки однорідні, тобто виявлена різниця між показниками рівня сформованості у майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі творчих здібностей у двох досліджуваних групах є несуттєвою. Таким чином, за цією ознакою ці групи можемо вважати однаковими.

(H_a): вибірки неоднорідні, тобто виявлена різниця між показниками рівня сформованості у здобувачів означених здібностей у двох досліджуваних групах є статистично значущою.

Для прийняття гіпотези або відмови від неї з вірогідністю у 99 % приймаємо рівень значущості: $\alpha = 0,01$.

З метою перевірки H_0 гіпотези, розрахуємо значення критерію χ^2 та порівняємо його з табличним значенням $\chi^2_{0,01}$. Послідовність проведення розрахунків значення критерію χ^2 після проведення експерименту подано в табл. 2.4.

Після формувального етапу експерименту фактичне значення критерію χ^2 .

Так, $\chi^2=50,6>4,1$.

Таблиця 2.4

Розподіл здобувачів освіти контрольної та експериментальної груп за рівнями сформованості знань та умінь з вишивання після проведення експерименту

Рівні сформованості творчих здібностей	Кількість здобувачів освіти у групі, %		$(f'_{E} - f'_{K})^2$	$(f'_{E} - f'_{K})^2 / f'_{K}$
	Е	КГ		
	f'_{E}	f'_{K}		
Погано	12,2	21,1	79,2	3,75
Норма	13,3	36,8	552,3	15,01
Достатньо	42,2	28,4	190,4	6,71
Відмінно	32,2	13,7	342,3	24,98
			Сума	50,6

Це дозволяє відмовитись від нульової гіпотези й прийняти альтернативну H_a . І свідчить про значну різницю між рівнями сформованості у здобувачів освіти досліджуваних знань і вмінь, що, у свою чергу, доводить статистичну значущість різниці в показниках контрольної та експериментальної груп, одержаних після експерименту.

Таким чином, отриманим даним можна довіряти.

Таким чином, ми бачимо, що відбулося певне зростання кількості здобувачів освіти експериментальної групи, які знаходяться на достатньому

та високому рівнях сформованості знань та умінь з вишивання після введення в освітній процес розроблених нами методичних рекомендацій.

Висновки до другого розділу.

Дидактичні можливості сучасних освітніх технологій в освітньому процесі закладів П(ПТ)О, зокрема: посилення мотивації здобувачів освіти до навчання; активізація навчальної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі, посилення їх ролі як суб'єктів навчання. Це передбачає, що вони можуть обирати послідовність вивчення матеріалу, визначати міру та характер допомоги тощо); індивідуалізація освітнього процесу, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності здобувачів освіти; урізноманітнення форм подання навчального матеріалу; урізноманітнення типів навчальних занять; створення освітнього середовища, яке забезпечує занурення здобувачів освіти у визначені соціальні та виробничі ситуації; постійне застосування ігрових прийомів; забезпечення негайного зворотного зв'язку, рефлексії; можливість відтворення фрагментів освітньої діяльності.

Розроблено етапи, зміст та методику експериментальної роботи, виконаної в межах магістерської роботи. Результати експериментальної роботи проаналізовано за допомогою методів математичної статистики. Зокрема, майбутнім кваліфікованим робітникам подобається використання сучасних освітніх технологій в їхній фаховій підготовці, проте такі технології використовуються недостатньо. Опитування викладачів ЗП(ПТ)О свідчить про актуальність використання сучасних освітніх технологій., проте недостатнє інше використання на практиці. Серед сучасних освітніх технологій найчастіше використовують цифрові технології та ділові чи рольові ігри. Для ефективного використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників викладачам ЗП(ПТ)О не вистачає спеціально розробленого методичного забезпечення та власного рівня знань та умінь. Найбільш актуальними сучасними освітніми

технологіями наразі вважаються цифрові технології, проблемні заняття, кейси, вебквести.

Методичний посібник «Сучасні освітні технології у фаховій майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі» містить такі розділи: I. Інформаційна частина, де розміщені підрозділи. 1. Сутність поняття «освітні технології». Види сучасних освітніх технологій. 2. Упровадження сучасних освітніх технологій у процес фахової підготовки. II. Практична частина, де розміщені приклади уроків з використанням сучасних освітніх технологій, а саме: план-конспект інтегрованого заняття на тему: «Розробка схеми орнаменту для вишивання української сорочки з використанням комп'ютера», інтегрований кейс-урок «Вишивка як символ України», заняття-квест «День вишиванки», наведений алгоритм розробки веб-квестів, розробка веб-квесту «Ярмарок народних промислів України», поданий опис інтерактивних сервісів миттєвого опитування, які можна застосовувати на заняттях. III. Список рекомендованих джерел.

РОЗДІЛ 3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Охорона праці на швейних підприємствах.

Охорона праці – система збереження життя та здоров'я працівників під час трудової чи освітньої діяльності, що включає правові, організаційно-технічні, соціально-економічні, лікувально-профілактичні, санітарно-гігієнічні, реабілітаційні та інші заходи.

Охорона праці розглядається в юридичній літературі також з таких позицій:

- 1) як головний принцип трудового права та трудових правових відносин;
- 2) як система законодавчих актів, а також соціально-економічних, технічних, організаційних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів попереджувального і регламентуючого характеру, а також технічних засобів і методів, які спрямовані на створення безпечних умов праці та навчання [87].

На швейному виробництві діють «Правила охорони праці для швейних підприємств», затверджені Наказом МНС України 12.12.2012 № 1416, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 3 січня 2013 р. за № 52/22584 [66]. Вони чинять вплив на суб'єктів господарювання незалежно від організаційно-правових форм і форм власності, що використовують працю найманих робітників і виконують діяльність, що пов'язана з пошиттям швейних виробів. Вимоги, що висуваються цими Правилами – обов'язкові до виконання роботодавцями, а також працівниками швейного виробництва. У них регламентовані вимоги до безпеки виконання робіт під час процесів швейного виробництва [66].

Територія підприємства та будівлі, розташовані на ній, мають відповідати вимогам Правил пожежної безпеки в Україні, затвердженим наказом МНС України від 19 жовтня 2004 року № 126, зареєстрованих у

Міністерстві юстиції України 4 листопада 2004 року за № 1410/10009 [67]. Усі будівлі та приміщення виробничого чи складського призначення, лабораторії повинні мати категорію вибухопожежної чи пожежної небезпеки згідно з вимогами чинного законодавства, містити відповідні позначення на вхідних до приміщення дверях та усередині приміщень у межах зон та зовні.

Підлога в приміщеннях має бути рівною, з твердим покриттям та неслизькою гладкою поверхнею, яку зручно очищати та ремонтувати вона не повинна бути джерелом пилу. У разі наявності у приміщенні холодної підлоги на закріплених робочих місцях мають бути підставки, килимки, теплоізоляційне покриття [67].

Оскільки тема нашого дослідження передбачає аналіз особливостей діяльності, яку здійснюють фахівці швейної галузі, розглянемо детальніше охорону праці цих фахівців. Для їхньої роботи важливе значення мають характеристики робочого приміщення та робочого місця (освітлення, вентиляція тощо).

Усі приміщення (побутові, виробничі, допоміжні тощо) повинні бути освітлені штучним та природним освітленням згідно з ДБН В.2.5-28:2006 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення», затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 15 травня 2006 року № 168 [36], та відповідати вимогам законодавства.

Слід максимально використовувати природне освітлення. Щоб захистити працівників від потрапляння прямих сонячних променів, треба застосовувати штори, жалюзі. Щоб забезпечити нормовану освітленість та рівномірний світловий потік на робочу поверхню варто встановити місцеве освітлення у вигляді стаціонарних світильників.

Для освітлення робочої поверхні, крім місцевих розрядних джерел світла, рекомендують застосовувати лампи розжарювання, напруга яких не вище 42 В, та вибирати джерела світла згідно з вимогами ДБН В.2.5-28:2006. Для місцевого освітлення столів слід застосовувати світильники, які мають

непрозорі відбивачі. Їх розташовують так, щоб елементи світильників, котрі світяться, не потрапляли до поля зору працівників інших робочих місць або на освітленому робочому місці [36].

Облаштування світильників має відповідати вимогам ГОСТ 12.4.120-83 «ССБТ. Средства коллективной защиты от ионизирующих излучений. Общие технические требования», затвердженого постановою Держстандарту СРСР від 31 січня 1983 року № 516 [17], ГОСТ 12.4.123-83 «ССБТ. Средства коллективной защиты от инфракрасных излучений. Общие технические требования», затвердженого постановою Держстандарту СРСР від 27 січня 1983 року № 428, та Державних санітарних норм і правил при роботі з джерелами електромагнітних полів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18 грудня 2002 року № 476, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 13 березня 2003 року за № 203/7524 [28].

Вентиляція, яка застосовується, повинна бути обґрунтована розрахунками, що підтверджують забезпеченість необхідним повітрообміном, температурою та станом повітряного середовища згідно з вимогами ГОСТ 12.1.005-88 «ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны», затвердженого постановою Держстандарту СРСР від 29 вересня 1988 року № 3388, Державних санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень, затверджених постановою головного державного санітарного лікаря України від 1 грудня 1999 року № 42 [26], та НАПБ А.01.001-2004. Усі вентиляційні системи та пристрої підлягають плановому попереджувальному огляду та ремонту, крім того мають періодично проходити технічне випробування згідно з затвердженими графіками [16].

Експлуатація каналізаційних, водопровідних споруд та мереж проходить згідно з ДСТУ Б А.3.2-14:2011 «Система стандартів безпеки праці. Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж. Загальні вимоги безпеки», затвердженого наказом Мінрегіону України від 29 грудня 2011 року № 404 [26].

Електропровідка та арматура силових та освітлювальних мереж у виробничих приміщеннях має надійно ізолюватися і захищатися від впливу високих температур, механічного пошкодження і хімічного впливу відповідно до вимог Правила пожежної безпеки в Україні від 30.12.2014 № 1417 [67].

Вимоги безпеки при виконанні технологічних процесів

Організуючи технологічні процеси, проводять технічні, а також організаційні заходи для забезпечення захисту працівників від впливу електричного струму згідно з ДСТУ 7237:2011 «Система стандартів безпеки праці. Електробезпека. Загальні вимоги та номенклатура видів захисту», затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 2 лютого 2011 року № 37, та ГОСТ 12.1.030-81 [24].

Вимоги безпеки до організації робочих місць художників-модельєрів [14].

Організують робочі місця згідно з ДСТУ 8604:2015 «Дизайн і ергономіка. Робоче місце для виконання робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги» [25], Загальними вимогами стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників [31] та нормами з атестації робочих місць за умовами праці [64].

Відповідно до вимог типових проектів з організації робочих місць професії художника-модельєра [69] та ДСТУ ГОСТ 12.2.061:2009 [27], особливостей роботи цього фахівця організують його робоче місце, оснащують його інструментами, пристосуваннями, допоміжними пристроями.

Робоче місце забезпечується гвинтовими стільцями, що мають поперечну опору. Приставні сходи, трапи, інші пристосування, які забезпечують безпеку виконання робіт мають відповідати вимогам законодавства.

3.2 Техніка безпеки під час навчання при організації освітнього процесу у швейній майстерні

Приміщення навчальних, навчально-виробничих майстерень ЗП(ПТ)О, розміщення у них обладнання і механізмів повинні відповідати вимогам санітарних норм проектування закладів освіти, будівельних норм і правил, тимчасових санітарних правил організації та утримання навчальних цехів, дільниць, прольотів, навчально-виробничих майстерень [20].

Інструкція з охорони праці педагога професійного навчання швейної галузі – завідуючого швейною майстернею [30]

Педагог професійного навчання у процесі освітнього процесу:

- не має права використовувати електричні швейні машини, інші машини для роботи з тканиною, електропраски, інструменти, устаткування та обладнання, які не передбачені типовими переліками;

- повинний здійснювати освітній процес за умов дотримання «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти»;

- нести відповідальність за безпеку освітнього процесу та проводити зі здобувачами освіти:

- вступне інструктування з безпеки життєдіяльності (один раз під час зарахування здобувача освіти до закладу П(ПТ)О за програмою вступного інструктування);

- первинне інструктування (тричі на рік за програмою первинного інструктування);

- інструктування з безпеки у швейній майстерні (один раз на рік);

- інструктування з техніки безпеки (перед кожним практичним заняттям);

- за необхідності – цільове інструктування з безпеки життєдіяльності за окремими інструкціями. Результати всіх інструктажів повинні фіксуватися у відповідності до «Положення про навчання учасників освітнього процесу закладів освіти»;

- нести особисту відповідальність за забезпечення збереження життя і здоров'я здобувачів освіти на заняттях у швейній майстерні;

- повідомляти директора ЗП(ПТ)О або його заступника з навчально-виховної роботи про кожний нещасний випадок, що стався в освітньому процесі, організувати надання першої (долікарської) медичної допомоги потерпілому, за необхідності – організувати надання спеціалізованої медичної допомоги;

- організувати евакуацію з приміщення здобувачів освіти у разі пожежі чи інших аварійних ситуацій, стихійного лиха [20].

Викладач один раз на три роки повинний проходити обов'язкове навчання з безпеки життєдіяльності та охорони праці, за необхідністю – спеціальне навчання з електробезпеки з подальшою атестацією та наданням кваліфікаційного електродопуску не нижче II-III групи згідно законодавства.

У процесі оформлення на роботу викладач проходить первинний профілактичний медичний огляд, у подальшому перед початком навчального року, 1 раз на рік – повторні профілактичні медичні огляди з відмічанням у санітарній книжці та, за необхідності, у посвідченні з електробезпеки про допуск до роботи.

Після підписування наказу про зарахування на роботу педагог професійного навчання зобов'язаний отримати вступне інструктування у службі охорони праці та первинне інструктування на робочому місці, у подальшому – 1 раз в три місяці здійснювати навчання у вигляді повторних інструктажів. Після проходження навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності педагог звільняється наказом по закладу освіти від проходження повторних інструктувань у період між перевірками знань [109].

Педагог професійного навчання повинний [35]:

- використовувати швейну майстерню за призначенням як приміщення для проведення занять. Забороняється проводити освітні заходи (збори, батьківські та учнівські збори тощо) у швейній майстерні;

– експлуатує швейну майстерню тільки за наявності затвердженого керівництвом закладу щорічного «Акту-дозволу на проведення занять в швейній майстерні», створеного комісією, котра утворена за наказом по закладу;

– оформлювати у швейній майстерні куточок з охорони праці та безпеки життєдіяльності, де розміщувати нормативні документи, повідомлення, інструкції з безпеки життєдіяльності та охорони праці й плакати безпечних прийомів праці та навчання;

– забезпечувати дотримання здобувачами освіти вимог техніки безпеки і гігієни праці в швейній майстерні;

– організовувати зберігання та безпечне експлуатування електричних швейних машин, інших електричних машин для роботи з тканиною, електричних прасок, інструментів, устаткування та обладнання, а також підготовку їх до проведення занять.

Вимоги безпеки праці перед початком роботи [48]

Педагог до початку здійснення навчання у швейній майстерні повинний:

– перевірити, чи справні електричні швейні машини, інші електричні машини для роботи з тканиною, електричні праски, інструмент, устаткування та обладнання, вентиляції та системи електричного живлення. В разі виявлення пошкоджень, які несуть небезпеку, проведення занять в майстерні не проводити занять до усунення виявлених недоліків;

– упевнитись, що в майстерні наявні засоби надання первинної медичної (долікарської) допомоги та протипожежний інвентар;

– чітко визначити порядок і правила безпечного проведення занять, довести їх до здобувачів освіти;

– провести інструктування з безпеки поведінки в майстерні та зафіксувати проведення інструктування в журналі з ТБ.

Вимоги безпеки під час роботи

Для проведення практичних занять у швейній майстерні:

- створити умови вільного виходу з майстерні до коридори або до сходів;
- не заставляти сторонніми предметами проходи між рядами столів, що ведуть до дверей, такий прохід має бути 0,8 м;
- забезпечити присутність у майстерні здобувачів освіти тільки однієї групи;
- у майстерні повинна бути стаціонарна електропроводка, виконана згідно з вимогами техніки безпеки та промислової санітарії;
- використання електричних подовжувачів забороняється;
- забезпечити виконання інструкцій з експлуатації швейних машин, обладнання, устаткування, електричного переносного та ручного інструменту, апаратури;
- металеві корпуси швейних машин, обладнання, устаткування, електричного інструменту, апаратури повинні бути заземлені за схемами, котрі вміщені у технічних описах та інструкціях на ці пристосування;
- перед увімкненням електричних швейних машин, інших електричних машин для роботи з тканиною, електричних прасок, інструменту, устаткування та обладнання в електричну мережу слід упевнитися, що їхня робоча напруга відповідає напрузі цієї мережі [38].

У процесі налагодження та експлуатації електричних швейних машин, інших електричних машин для роботи з тканиною, електричних прасок, інструменту, устаткування та обладнання необхідно особливо обережно поводитися з вузлами, що обертаються. Забороняється розбирати устаткування, обладнання, електричний переносний інструмент, апаратуру для ремонту чи налагоджування.

Вимоги безпеки після закінчення роботи

Викладач забезпечує:

- організований вихід здобувачів освіти зі швейної майстерні у коридор;
- провітрювання приміщення майстерні;

- раз на добу вологе прибирання (після завершення освітнього процесу);
- закриття швейної майстерні після закінчення занять.

Техніка безпеки в ЗП(ПТ)О [30]

Одним з визначальних чинників успішного функціонування закладу освіти є забезпечення безпеки здобувачів освіти та відповідне зниження травматизму серед них. При цьому особливої актуальності набувають питання організації роботи з охорони праці та профілактики травматизму здобувачів освіти під час освітнього процесу.

Причини освітнього травматизму різні, але умовно їх можна розділити на дві групи. Першу групу складають причини зовнішнього характеру, другу групу – причини, що залежать безпосередньо від здобувачів освіти.

До першої групі належать:

- недостатній інструктаж педагогічного персоналу з охорони праці;
- недбале і неуважне ставлення викладачів до навчання здобувачів освіти безпечним прийомом роботи;
- недостатній контроль дотримання інструкцій з охорони праці;
- технічні причини (відсутність огорожувальних пристроїв, несправність обладнання тощо);
- несвоєчасне і некваліфіковане розслідування причин нещасних випадків;
- недоліки виховної роботи в питаннях дотримання правил поведінки, згуртованості учнівського колективу;
- слабка і несистематична взаємодія з батьками здобувачів освіти з питань профілактики травматизму в побуті і на вулиці.

До другої групи належать:

- недисциплінованість здобувачів освіти;
- порушення здобувачами освіти правил та інструкцій з охорони праці;

– психологічні і фізіологічні причини (недостатня увага, ослаблення пам'яті, хвороба, стомлення, пов'язане з ослабленням самоконтролю учням своєї діяльності) [87].

Аналіз причин травматизму показує, що більшість нещасних випадків пов'язано:

- з порушенням правил експлуатації обладнання;
- з недостатнім контролем створення здорових і безпечних умов праці у класах, кабінетах, майстернях з боку органів освіти, керівників установ;
- із залученням до роботи погано навченого в галузі охорони праці навчально-педагогічного персоналу;
- з порушеннями трудової та виробничої дисципліни [40].

Охорона праці в ЗП(ПТ)О повинна бути організована так, щоб заздалегідь виключити можливі несприятливі наслідки освітнього процесу. Здійснювані заходи щодо виконання вимог правил та інструкцій повинні носити попереджувальний, профілактичний характер. Виконання вимог правил з техніки безпеки викладачами, майстрами виробничого навчання, завідуючими кабінетами та керівниками закладів є обов'язковою умовою в роботі з організації безпечних і здорових умов праці працюючих, а також при проведенні занять зі здобувачами освіти в навчальних майстернях, в процесі інших занять [48].

У зв'язку з необхідністю постійної турботи про поліпшення умов праці, створення обстановки, що виключає виробничий травматизм і професійні захворювання в освітніх установах, мають бути розроблені комплексні плани поліпшення умов охорони праці і санітарно-оздоровчих заходів. До цих планів включаються такі заходи:

- приведення будівель, споруд, верстатів, механізмів та іншого обладнання до стану, що відповідає встановленим нормативам;
- нормалізація санітарно-гігієнічних умов праці;
- поліпшення санітарно-побутових приміщень і пристроїв;
- підвищення якості навчання з охорони праці [48].

Отже, загальні заходи щодо попередження травматизму включають організаційно-технічні, загальносанітарні та індивідуально-захисні заходи. Організаційно-технічні заходи включають заходи щодо попередження нещасних випадків, заходи, що попереджають захворювання на виробництві, а також заходи, що покращують загальні умови праці.

3.3 Гігієна роботи за комп'ютером.

Використання цифрових технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі передбачає тривале перебування за комп'ютером. Згідно з діючими санітарними нормами монітор комп'ютера чинить негативний суттєвий вплив на організм здобувача освіти, що можна назвати шкідливим чинником умов навчання та праці. Тому, здійснюючи організацію сучасного навчання майбутніх фахівців швейної галузі, слід враховувати вимоги гігієни роботи за комп'ютером.

Використання в закладах освіти персональних комп'ютерів вимагає обов'язкового дотримання керівником закладу освіти необхідних умов безпечного навчання та експлуатації обладнання.

У Державних санітарних правилах і нормах «Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах» (ДСанПіН 5.5.6.009-98) прописані гігієнічні вимоги до приміщень та нормативи факторів, які виникають у процесі роботи персональних комп'ютерів, вказані гігієнічні вимоги щодо експлуатації обчислювальних машин, що використовуються в освітньому процесі в закладах освіти різних форм власності.

Систематична робота за комп'ютером без використання відповідних захисних засобів призводить до поступового зниження імунітету, виникнення захворювань органів зору, хвороб шлунково-кишкового тракту та серцево-судинної системи. Навчання за комп'ютером викликає нервові напруження та втому у здобувачів освіти [28].

Користувачі, що працюють на комп'ютерах, повинні дотримуватися інструкцій, які розроблені відповідно до гігієнічних стандартів і правил Державних санітарних правил і норм при роботі з візуальними дисплейними терміналами електроннообчислювальних машин» ДСанПіН 3.3.2.007-1998» [31], відповідати за дотримання вимог техніки безпеки, створення небезпечних або шкідливих виробничих факторів для інших користувачів, за пошкодження комп'ютера.

Гігієни праці за комп'ютером розглядається з 3 основних боків: соціального, психологічного та медичного.

З соціальної точки зору проблема пов'язана з умовами праці, проживання, відпочинку, побуту, харчування, культурного розвитку.

Особливе значення для користувачів персональних комп'ютерів має психоемоційний стрес, який в тій чи іншій мірі проявляється у кожного користувача.

Медицина грає важливу роль в профілактиці захворювань користувачів ПК. Такі комплексні заходи, спрямовані на відновлення функціонального стану зорового і кістково-м'язової системи.

Гігієнічні вимоги до організації робочого місця за комп'ютером прописані у «Державних санітарних правилах і нормах роботи з візуальними дисплейними терміналами (ВДТ) електронно-обчислювальних машин. Гігієнічні вимоги до організації роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» ДСанПіН 3.3.2.007-98 [31]. У цьому документі також вказані параметри робочого середовища, які можуть запобігти небезпеці для здоров'я користувачів ПК. Цей регламент забороняє схвалення документації, використання, продаж, купівлю та імпорт нових ПК в Україні без:

- їх гігієнічної оцінки безпеки для здоров'я;
- узгодження нормативної і технічної документації з органами Держсанепідемслужби і Держкомохоронпраці України.

Приміщення, у якому за комп'ютером працює здобувач освіти, має відповідати встановленим нормам. Підлога повинна мати антистатичне покриття та допускати вологе прибирання. Підлоги з лінолеуму бажані тільки з антистатичними властивостями. Це підтверджується супровідним документом (Сертифікат відповідності та технічні умови для покриття). Цей же документ слід проаналізувати, щоб переконатися у відповідності вимогам щодо викидів хімічних речовин. Не рекомендовано використовувати такі матеріали, як килими, оскільки вони ускладнюють чистку.

Мікроклімат у приміщенні повинен відповідати вимогам п. 5 ДСанПіН 5.5.6.009-98: температура повітря – $19,5 \pm 0,5$ °С, відносна вологість повітря – 60 ± 5 %. швидкість руху повітря – не більше 0,1 м/с. Для збільшення вологості використовують вологе прибирання. Після занять вологість може підвищитися, особливо навесні і восени. Зниження вологості зазвичай досягається за рахунок вентиляції.

Розглянемо гігієнічні вимоги до обладнання й організації робочого місця здобувачів освіти, які працюють за комп'ютером.

Усі елементи робочого місця та їх взаєморозташування мають відповідати ергономічним вимогам та урахувати характер і особливості навчання з використанням цифрових комп'ютерних технологій.

Важливо, щоб робоче місце було сконструйовано таким чином, щоб підтримувалася оптимальна робоча поза людини. Стіл з комп'ютером слід розташовувати відносно вікон так, щоб природне освітлення було переважно з лівого боку. Штучне освітлення в приміщенні з комп'ютерним робочим місцем, має виконуватися системою загального рівномірного освітлення.

Освітленість поверхні робочого столу в області документа повинна становити 300-500 люкс. Якщо це неможливо зі звичайною системою освітлення, можна використовувати місцеве освітлення. В цьому випадку слід встановити світильники місцевого освітлення так, щоб не було відблисків на поверхні екрану, а яскравість екрану не перевищувала 300 люкс.

Використовують люмінесцентну лампу типу ЛБ в якості джерела світла для штучного освітлення. Допускається використання ламп розжарювання в місцевих освітлювальних приладах [31].

Важливо підібрати комп'ютерний стіл, сконструйований згідно із сучасними вимогами ергономіки, щоб забезпечити оптимальне розташування на робочій поверхні комп'ютерного обладнання, що використовується (монітора, клавіатури, принтера), і документів (зошитів, підручників).

Відповідно до норм, висота верхньої кришки комп'ютерного столу має знаходитися в межах 680-800 мм, ширина і глибина кришки мають бути такими, щоб забезпечити зручність навчання і виконання поставлених завдань (рекомендовано ширина кришки 600-1400 мм, глибина кришки 80-1000 мм).

Під робочим столом повинен бути простір для розміщення ніг висотою не менше 600 мм, шириною не менше 500 мм, глибина повинна бути на рівні колін не меншою 450 мм, а на рівні простягнутих ніг не меншою 650 мм.

Робочий стілець бажано придбати підйомно-поворотний, з регульованою висотою, з кутом і нахилом сидіння та спинки. Поверхня сидіння у стільця має бути плоска, зовнішній край заокруглений. Варто звернути увагу на регулювання кожного параметру стільця. Воно має проводитися незалежно, фіксуватися легко і надійно.

Рис. 3.1 Правильна поза при роботі за комп'ютером

Висота поверхні для сидіння має встановлюватися в межах 400-500 мм, а глибина й ширина бути не меншими 400 мм.

Щоб знизити статичне напруження м'язів рук слід застосовувати стаціонарні або з'ємні підлокітники довжиною від 250 мм і шириною 50-70 мм.

Обираючи стілець, слід враховувати, що поверхня спинки має бути напівм'якою, нековзкою, повітронепроникною, легко чиститися, не електризуватися.

Бажано мати підставку для ніг шириною не менше 300 мм, глибиною 400 мм. Підставка має регулюватися за висотою і мати кут нахилу опорної поверхні не більше 20 градусів. Поверхня підставки повинна бути рифлена і мати бортик на передньому краю підставки висотою 10 мм.

Згідно з нормами, монітор комп'ютера має знаходитися від очей здобувача освіти на оптимальній відстані – 600-700 мм. Не ближче за 600 мм, враховуючи розмір літерно-цифрових знаків та символів.

Також розташування екрана монітора має бути зручним для зорового перегляду інформації у площині вертикально під кутом 30 градусів до звичної лінії погляду здобувача освіти.

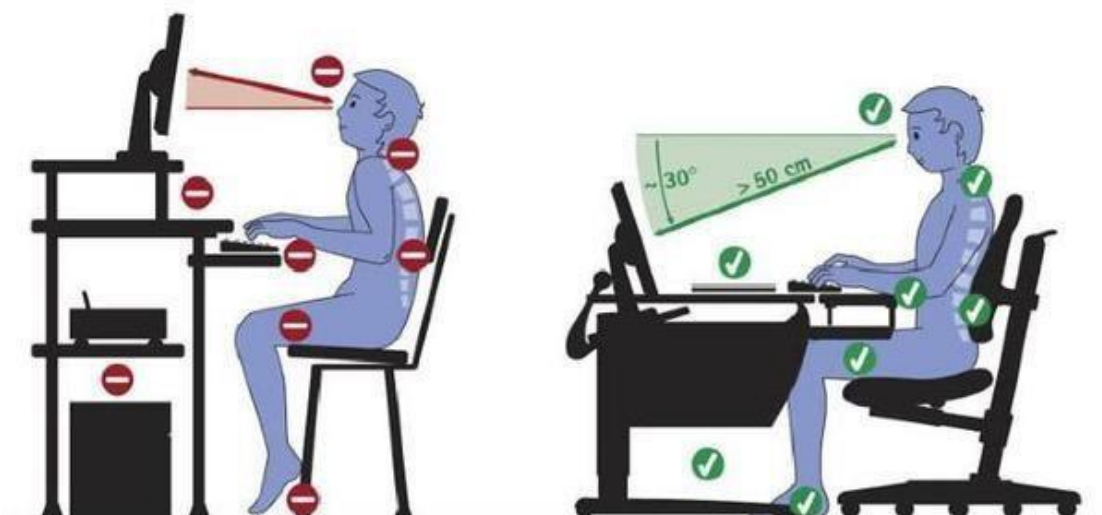

Рис. 3.2 Неправильне і правильне розташування монітора комп'ютера
Клавіатура має розташовуватися на поверхні робочого столу за 100-300 мм від краю, за яким сидить користувач. Клавіатура має передбачати

наявність опорного пристрою, який перешкоджає зсуву клавіатури та дозволяє змінювати нахил поверхні клавіатури на 5-15 градусів.

Робоче місце має бути з гарною вентиляцією. З одного боку це важливо для охолодження різних частин комп'ютера, який виділяють тепло в процесі роботи (системний блок, монітор, принтер і т.п.), а з іншого боку приплив свіжого повітря достатньо забезпечує киснем організм.

Шум на робочому місці може бути причиною стресу та викликати зайву напругу м'язів, що у свою чергу підвищує стомлюваність організму та знижує працездатність. Тому необхідно вибирати якомога тихіше місце. Використовувати тихий музичний супровід як фон, щоб замаскувати шум вентиляторів, вінчестерів, принтера тощо.

Розглянемо вимоги до режиму праці і відпочинку здобувачів освіти при роботі за комп'ютером.

З метою зберегти здоров'я майбутніх фахівців швейної галузі, запобігти професійним захворюванням, підтримати працездатність слід робити регламентовані перерви для відпочинку.

Протягом навчання за комп'ютером правильний режим праці і відпочинку має передбачати додаткові короткі перерви в періоди, які передують виникненню ознак стомлення і знижують працездатність.

Працюючи за комп'ютером не слід забувати також про перерви для вживання їжі та перерви для своїх потреб. Тривалість безперервної роботи за комп'ютером не має перевищувати 4 години.

Користувачу комп'ютера важливо звернути увагу на комплексну усвідомлену профілактику захворювань. Для цього необхідно насамперед обмежити час роботи за комп'ютером, а також звертати особливу увагу на організацію робочого місця. Воно повинно мати достатнє освітлення, конструкція робочого столу повинна забезпечувати оптимальне розміщення на робочій поверхні устаткування, що використовується з урахуванням його кількості та конструктивних особливостей, характеру виконуваної роботи,

про що ми написали вище. Крім того, необхідно постійно стежити за правильністю постави.

Для профілактики зорової перевтоми (астенопії), яка проявляється вже через 30-40 хвилин безперервної роботи перед монітором, слід кожні дві години робити невеликі перерви зі зміною поля зору, а також виконувати профілактичні вправи.

Рекомендовані комплекси вправ для профілактики втоми органу зору.

Вихідне положення – сидячи, відкинувшись на спинку стільця.

Глибоко вдихнути, нахилившись до кришки столу, потім видихнути.

Повторити 5-6 разів.

Вихідне положення – сидячи, відкинувшись на спинку стільця.

Прикрити повіки, міцно заплющити очі, потім відкрити. Повторити 5-6 разів.

Вихідне положення – сидячи, руки на поясі. Повернути голову праворуч, подивитися на лікоть правої руки. Повернутись у вихідне положення. Повторити 5-6 разів.

Вихідне положення – сидячи. Підняти очі вгору, виконати очима кругові рухи за годинниковою стрілкою, потім проти годинникової стрілки. Повторити 5-6 разів.

Вихідне положення – сидячи, руки вперед. Подивитися на кінчики пальців, підняти руки нагору, одночасно вдихнути. Стежити за руками, не підводячи голови. Руки опустити, одночасно видихнути. Повторити 4-5 разів.

Вихідне положення – сидячи. Дивитися прямо собі на класну дошку 2-3 секунди, перенести погляд на кінчик носа на 3-5 секунд. Повторити 6-8 разів.

Вихідне положення – сидячи, заплющивши очі. Протягом 30 секунд масажувати повіки кінчиками вказівних пальців.

Висновки до третього розділу.

Охорона праці — система збереження життя і здоров'я працівників, здобувачів освіти у процесі трудової на освітньої діяльності, що включає в

себе правові, соціально-економічні, організаційно-технічні, санітарно-гігієнічні, лікувально-профілактичні, реабілітаційні та інші заходи.

Нами наведена інструкція з охорони праці педагога професійного навчання-завідуючого швейною майстернею, його права, обов'язки, відповідальність. Педагог професійного навчання один раз на три роки повинний проходити обов'язкове навчання з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Перелічені вимоги безпеки праці перед початком роботи, під час роботи, вимоги безпеки після закінчення роботи.

Одним з визначальних чинників успішного функціонування закладу освіти є забезпечення безпеки здобувачів освіти та відповідне зниження травматизму серед них. При цьому особливої актуальності набувають питання організації роботи з охорони праці та профілактики травматизму здобувачів освіти під час освітнього процесу. Перелічено та проаналізовано причини освітнього травматизму. Охорона праці в закладах професійної (професійно-технічної) освіти повинна бути організована так, щоб заздалегідь виключити можливі несприятливі наслідки освітнього процесу.

Загальними заходами щодо попередження травматизму є організаційно-технічні, загальносанітарні та індивідуально-захисні заходи.

Розглянули гігієнічні вимоги до обладнання й організації робочого місця здобувачів освіти, вимоги до режиму праці і відпочинку при роботі за комп'ютером. Користувачу комп'ютера важливо звернути увагу на комплексну усвідомлену профілактику захворювань. Для цього необхідно насамперед обмежити час роботи за комп'ютером, а також звертати особливу увагу на організацію робочого місця.

ВИСНОВКИ

1. Проведено теоретичний аналіз поняття «освітні технології». Встановлено, що одним із наслідків науково-технічного прогресу є вдосконалення техніки не лише на виробництві, актуальної стала технологізація освіти. Поняття «технологія» складається з двох частин. «Техно» – це мистецтво, майстерність, вміння, певне професійне заняття. «Логія» – наука, опис. У найбільш узагальненому розумінні «технологія» – це сукупність знань щодо способів і засобів обробки матеріалів. Технологічний процес завжди має відповідну послідовність операцій, дій з використанням необхідних засобів. У розрізі нашого дослідження дефініцію «технологія» інтерпретуємо як опис професійної діяльності, а також власне успішно організовану діяльність.

Визначено, що згідно з визначенням ЮНЕСКО «освітні технології» – «це систематичний метод планування, використання й оцінювання всього освітнього процесу, а також надання знань шляхом урахування наявних людських і технічних ресурсів і взаємодії між ними з метою досягнення більш ефективної форми. Освітні технології розвиваються у формі дидактичних систем, що трансформуються у більш прогресивні, а не відходять у минуле. Узагальнюючи напрацювання науковців, зроблено висновок, що освітня технологія – це галузь знання, яка містить методи, засоби навчання, теорію їхнього використання для досягнення цілей освіти.

Зміст і сутність освітньої технології відображено у такій схемі: педагог – зміст (цілі) – завдання – засоби (методи) – сучасні технології (прийоми) – суб'єкт навчання – продукт діяльності.

Виокремлено компоненти сучасних освітніх технологій: концептуальна частина, що описує ідеї, принципи, які розкривають її зміст; змістовна частина, в якій йдеться про мету, характер змісту освітнього процесу; процесуальна частина (або технологічний процес чи проектування освітнього процесу, що визначає способи діяльності й взаємодії учасників освітнього процесу, спрямовує на підбір оптимальних методів, прийомів, форм,

діагностики освітнього процесу; програмно-методичне забезпечення, що передбачає розробку навчальних планів, робочих програм, навчальних, методичних посібників, підбір засобів навчання, діагностики результатів; професійна частина містить освітню технологію, визначає її успішність у використанні, що залежить від рівня професійної компетентності педагога.

Критеріями технологічності в освіті, критеріями використання сучасних освітніх технологій встановлено: концептуальність; системність; керованість; ефективність досягнутих результатів та оптимальність отриманих витрат; відтворюваність.

З'ясовано, що в освітній практиці сучасні освітні технології можуть функціонувати на трьох рівнях: 1) загально педагогічний; 2) предметно-методичний; 3) модульний (локальний). Використання сучасних освітніх технологій здійснюється з опорою на такі принципи: принцип спрямування на визначені мету та завдання, принцип дидактичного вибору; принцип варіативності навчання; принцип педагогічної компетентності; принцип завершеності.

Встановлено, що актуальними та частовикористовуваними в освітньому процесі ЗП(ПТ)О є такі: особистісно-орієнтоване навчання; розвивальне навчання; проєктне навчання; ігрові технології; інтерактивне навчання; проблемне навчання; навчання як дослідження; кейс-технологія; адаптована система навчання А. Границької; рейтингові технології; модульне навчання; сучасні цифрові технології тощо.

2. Визначено дидактичні можливості використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О. Проаналізовано, що освіта має здійснюватися згідно з провідними принципами, властивими сучасній освіті, зокрема: гнучкості та адаптивності, персоналізації, мультимедійності, насиченості освітнього середовища, доцільності, навчання у співпраці й взаємодії, включеного оцінювання, успішності в навчанні, практико-орієнтованості.

Подано дидактичні можливості сучасних освітніх технологій в освітньому процесі закладів П(ПТ)О. Зокрема: посилення мотивації здобувачів освіти до навчання; активізація навчальної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі, посилення їх ролі як суб'єктів навчання. Це передбачає, що вони можуть обирати послідовність вивчення матеріалу, визначати міру та характер допомоги тощо); індивідуалізація освітнього процесу, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності здобувачів освіти; урізноманітнення форм подання навчального матеріалу; урізноманітнення типів навчальних занять; створення освітнього середовища, яке забезпечує занурення здобувачів освіти у визначені соціальні та виробничі ситуації; постійне застосування ігрових прийомів; забезпечення негайного зворотного зв'язку, рефлексії; можливість відтворення фрагментів освітньої діяльності.

Розроблено етапи, зміст та методику експериментальної роботи, виконаної в межах магістерської роботи. Результати експериментальної роботи проаналізовано за допомогою методів математичної статистики. Сформульовано висновки з констатувального етапу експерименту. Зокрема, майбутнім кваліфікованим робітникам подобається використання сучасних освітніх технологій в їхній фаховій підготовці, проте такі технології використовуються недостатньо. Опитування викладачів ЗП(ПТ)О свідчить про актуальність використання сучасних освітніх технологій., проте недостатнє інше використання на практиці. Серед сучасних освітніх технологій найчастіше використовують цифрові технології та ділові чи рольові ігри. Визначено, що для ефективного використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників викладачам ЗП(ПТ)О не вистачає спеціально розробленого методичного забезпечення та власного рівня знань та вмінь. Найбільш актуальними сучасними освітніми технологіями наразі вважаються цифрові технології, проблемні заняття, кейси, вебквести.

3. Розроблено методичний посібник «Сучасні освітні технології у фаховій майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі» та методичні рекомендації із застосування сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці здобувачів професійної освіти швейної галузі. Визначено, що, щоб запровадити ефективну модель навчання у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі з використанням сучасних освітніх технологій, викладач має планувати освітній процес з урахуванням: планів, тем та видів діяльності, до яких будуть залучені здобувачі професійної освіти швейної галузі; очікуваних кінцевих результатів навчання, які здобувачі освіти мають досягти за відведений період з відповідного предмета; можливостей оцінювати прогрес здобувачів професійної освіти відповідно до очікуваних результатів.

Наведено правила під час використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної галузі, які допоможуть викладачу ефективно здійснювати освітній процес.

Методичний посібник «Сучасні освітні технології у фаховій майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі» містить такі розділи: I. Інформаційна частина, де розміщені підрозділи. 1. Сутність поняття «освітні технології». Види сучасних освітніх технологій. 2. Упровадження сучасних освітніх технологій у процес фахової підготовки. II. Практична частина, де розміщені приклади уроків з використанням сучасних освітніх технологій, а саме: план-конспект інтегрованого заняття на тему: «Розробка схеми орнаменту для вишивання української сорочки з використанням комп'ютера», інтегрований кейс-урок «Вишивка як символ України», заняття-квест «День вишиванки», наведений алгоритм розробки веб-квестів, розробка веб-квесту «Ярмарок народних промислів України», поданий опис інтерактивних сервісів миттєвого опитування, які можна застосовувати на заняттях. III. Список рекомендованих джерел.

4. Експериментально перевірено методику використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці кваліфікованих робітників швейної

галузі. Встановлено, відбулося певне зростання кількості здобувачів освіти експериментальної групи, які знаходяться на достатньому та високому рівнях сформованості знань та умінь з вишивання після введення в освітній процес розроблених нами методичних рекомендацій.

5. Розглянуто охорону праці для швейних підприємств, техніку безпеки під час навчання при організації освітнього процесу у швейній майстерні та гігієну роботи за комп'ютером.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева С. Дидактика в умовах інформатизації освіти. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. Луцьк: Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2021. № 4. Ч. 1. с. 25-30. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730414> Дата звернення 25.04.2021.
2. Алексеева С.В., Вовковінський М.І., Грищенко Г.В., Заєц В.І., Закатнов Д.О. та ін. Професійне виховання майбутніх кваліфікованих робітників : методичний посібник. / за загал. ред. Д.О. Закатнова. Київ : Вид-во ІТТО НАПН України, 2012. 583 с.
3. Андрієвська В. В. Креативність. Енциклопедія освіти. / відповід. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 432 с.
4. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М.: Педагогика. 1989. 192 с.
5. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару*. Київ, 4 квітня 2019 р. с. 20-26.
6. Богомаз-Назарова С. Сучасні педагогічні технології: сутність і можливості. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Випуск 72. с.21-24. URL: <http://dspace.cuspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1289/1/Сучасні%20педагогічні%20технології%20сутність%20і%20можливості%20.pdf>.
7. Брюханова Н. О. До питання удосконалення педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. *Зб. наук. пр.* Харків, 2008. С. 157–167.
8. Васьківська Г. О. Дидактичні аспекти реалізації сучасних педагогічних технологій в умовах профільного навчання. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи : матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Умань, 11–12 жовтня

2018 р. ВПЦ «Візаві», м. Умань, Україна, стор. 40-45. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/714080/1/VHO%202018-10%20Uman.pdf>

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 слів і словосполучень / авт. проекту та гол. редактор В. Т. Бусел. К., Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.

10. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія. Матеріали міжвузівського вебінару*. Вінниця : ВТЕІ КН-ТЕУ. 2017. с.12-14. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf. Дата звернення 18.09.2021.

11. Воронка М.І. Ділова гра як засіб підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2007. 20 с.

12. Гаврилюк О.О. Розробка перспектив розвитку навчального закладу відповідно до потреб ринку праці та професійно-кваліфікаційних вимог до фахівців: Навчально-методичний посібник. Хмельницький, ХНУ: 2005. 46 с.

13. Герлянд Т.М., Кулалаєва Н.В., Пашенко Т.М., Романова Г.М., Романов Л.А. Веб-квест у професійному навчанні : методичні рекомендації; за заг. редакцією Т.М. Герлянд. К.: ІІТО НАПН України, 2016. 141 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/712105/1/Веб-квест.doc.pdf>

14. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами. Київ : Видавництво «Знання». 2007. 367 с. URL: https://pidru4niki.com/1584072014137/bzhd/upravlinnya_ohoronoyu_pratsi_ta_rizikom_za_mizhnarodni_mi_standartami Дата звернення:05.09.2023

15. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.

16. ГОСТ 12.3.002-75 «ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности» Электронный фонд правовых и нормативно-технических документов URL: <https://docs.cntd.ru>. Дата звернення: 10.11.2022

17. ГОСТ 12.4.120-83 «ССБТ. Средства коллективной защиты от ионизирующих излучений. Общие технические требования». Электронный фонд правовых и нормативно-технических документов URL: <https://docs.cntd.ru>. Дата звернення: 10.11.2022.

18. Гриценко В. Г. Організаційні засади інформатизації вищої освіти. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Сер. Педагогічні науки. 2013. № 121. С. 45-50.

19. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.

20. Девятьярова Т. А. Методика професійного навчання: Методика и организация производственного обучения в учебно-производственных мастерских швейного профиля. Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.010104 Професійне навчання. Технологія текстильної и легкой промышленности. Харьков, 2000. 33 с.

21. Державна Стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки року № 695. *Офіційний вісник України*. 2020. № 67. ст. 2155 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text> Дата звернення: 10.11.2022

22. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. 3-тє вид. (виправлене). Київ: Академвидав, 2015. 304 с.

23. Довбиш А. С., Васильєв А. В., Любчак В. О. Інтелектуальні інформаційні технології в електронному навчанні : монографія. Суми: СумДУ, 2013. 177 с.

24. ДСТУ 7237:2011 «Система стандартів безпеки праці. Електробезпека. Загальні вимоги та номенклатура видів захисту» URL: <http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page> Дата звернення: 10.11.2020

25. ДСТУ 8604:2015 Дизайн і ергономіка. Робоче місце для виконання робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги. URL:

http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=28895 Дата звернення: 03. 04. 2021

26. ДСТУ Б А.3.2-14:2011 Система стандартів безпеки праці. Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж. Загальні вимоги безпеки. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=27974 Дата звернення: 1.03.2021

27. ДСТУ ГОСТ 12.2.061:2009. Система стандартів безпеки праці. Устаткування виробниче. Загальні вимоги безпеки до робочих місць. URL: <http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page> Дата звернення: 1.03.2021

28. ДСТУ ГОСТ 12.2.061:2009. Система стандартів безпеки праці. Устаткування виробниче. Загальні вимоги безпеки до робочих місць. URL: <http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page> Дата звернення: 1.03.2021

29. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2 видання / За заг. ред. І.Д. Зверевої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.

30. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : підруч. Львів: Афіша, 2002. 318 с.

31. Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників. *Офіційний вісник України*. 2012. № 19. С. 37. Ст. 716.

32. Загіка О.О. Інноваційне навчальне середовище – запорука професійної компетентності та конкурентоспроможності випускника ПТНЗ. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310052.pdf>

33. Загіка О.О. Оновлення змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників в сучасних умовах. *Професійно-технічна освіта*. 2012. № 4. С.25-29.

34. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. 3-тє видання, перероблене та доповнене. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с.

35. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2013. 352 с.

36. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення. ДБН В.2.5-28-2006. Київ : Видання офіційне Мінбуд України. 2006. 96 с.

37. Інноваційні освітні технології: світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти: монографія / відповідальні редактори Барановська Л.В. (Київ, Україна), Морська Л.І. (Жешув, Республіка Польща). Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук». 2022. 34 с.

38. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-pro-vikladannya-navchalnih-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci> Дата звернення: 13. 11. 2020

39. Інформаційні технології і засоби навчання : збірник наукових праць / За ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука / Інститут засобів навчання АПН України. – К. : Атіка, 2005. – 272 с.

40. Катренко Л. А., Пістун І. П. Охорона праці в галузі освіти : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2001. 339 с.

41. Киверялг А. А. Методы исследований в профессиональной педагогике. Таллин : Валгус, 1980. 334 с.

42. Кислова О. М., Берднік К. О. Нові медіа як комунікативні технології XXI століття: наслідки мережевізації та інтелектуалізації комунікацій. *Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом* : монографія. Одеса : Одеський націон. ун-т ім. І. І. Мечнікова, 2015. с. 277–288.

43. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. центр НЛУ, 2009. 380 с.

44. Козубовська І.В., Повідайчик О.С. Інноваційні технології підготовки фахівців у вищій школі : методичні рекомендації для аспірантів і магістрів. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/35755>.

45. Комісарова Л. Формування технологічної культури майстрів виробничого навчання. *Професійно-технічна освіта*, 2006. №1. С. 30-32.

46. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки URL: mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske...2027.docx Дата звернення: 10.11.2022

47. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року № 419-р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 49. ст. 1680 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-p#Text> Дата звернення: 10.11.2022

48. Купчик М. П., Гандзюк М. П., Степанець І. Ф. та ін. Основи охорони праці. Київ : Основа, 2000. 416 с.

49. Кутова Н.А., Кондратьєва В.П., Оверченко В.І. Підприємницькі підходи в професійно-технічній освіті. Матеріали міжнародного проекту. / За заг. ред. В.В. Томашенка. К.: Наук. світ, 2003. 80 с.

50. Лапшина І. С. Адаптивні підходи до моделювання освітніх процесів у системі дистанційного навчання. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2012. № 6. с. 42-47.

51. Лаута, О. Д., Стельмашук, А. Проблема інформатизації та комп'ютеризації освітньої галузі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Теорія культури і філософія науки». 2017. №56. С. 26-30.

52. Лов'янова І. В. Інтерактивне навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. *Комп'ютерне моделювання та інформаційні технології в науці, економіці і освіті: зб. наук. пр.. VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції*. URL: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/2331/1/2011_7.pdf Дата звернення 10.10.2022.

53. Лузан П., Сопівник І., Виговська С. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. 4-те вид., доп. Київ : НАКККіМ, 2013. 368 с.
54. Мар'єнко М. В., Сухих А. С. Методика використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти. *Вісник НАПН України*. 2022. # 4. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730489/1/25-528-1-10-20220516.pdf>. Дата звернення 12.01.2022.
55. Методы системного педагогического исследования / под ред. Н. В. Кузьминой. Львів : ЛГУ. 1980. 180 с.
56. Насімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології: навчальний посібник . К. : Видавничий центр «Просвіта». 2000. 386 с.
57. Нікуліна А.С., Максименко Ю.Б., Матвеев Г.П., Заславська С.А., Сілаєва І.Є., Костюченко М.П., Молчанов В.М. Інноваційні педагогічні технології навчання професії : монографія. Донецьк: Донецький інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників, 2005. 385с.
58. Освітні технології : навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.
59. Падалка О.С. Педагогічні технології. К. : Укр.енцикл., 1995. 252 с.
60. Паламарчук В. Інновації в сучасній освіті. *Завуч*. 2006. № 10.
61. Паржницький В.В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи впровадження їх у навчальний процес ПТНЗ. *Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи. Наук.-метод. зб. Вип.1*. К., 2005. С. 63-70.
62. Педагогічні технології: навч. посіб. / М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. К: Академвидав. 2012. 224 с.
63. Пехота О. М., Серєда І. В. Прасол Н. О. Формування технологічної культури майбутнього викладача: монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 314 с

64. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти *Офіційний вісник України*. 2018. № 20. С.142. ст. 676 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text> \ Дата звернення: 13.11.2022
65. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К.: А.С.К.. 2002. 135 с.
66. Правила охорони праці для швейних підприємств. *Офіційний вісник України*. 2013. № 9. С. 173, ст. 353.
67. Правила пожежної безпеки в Україні. *Офіційний вісник України*. 2015. № 26. С. 91. ст. 767
68. Практикум з курсу «Сучасні педагогічні технології» : навчально-методичний посібник / укл. Солова В. М., Яковець Н. І., Мушенко Т. А.; За заг. ред. Н. І. Яковець. Ч. 2. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2006. 219 с
69. Про робітничі професії: Кравець. / Упорядник Н.І. Бугай. Київ : ПТіЗО МОН України, 2009. 148 с.
70. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». *Офіційний вісник України*. 2019 р., № 79, С. 7, ст. 2712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>. Дата звернення: 10.11.2023
71. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології: навч. Посібник. Харків : Колегіум, 2005. 224 с.
72. Радкевич В. Дослідницькі засади діяльності педагога професійної школи. *Професійно-технічна освіта*, 2006. № 4. С. 5-7.
73. Радкевич В. О. Професійна компетентність – складова професійної культури. Педагогічні та психологічні науки в Україні: зб. наук. праць: в 5 т. Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. К.: Педагогічна думка, 2012. 512с.
74. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 324 с.
75. Сисоєва С.О., Алексюк А.М., Воловик П.М. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті. К.: ВІПОЛ, 2001. 502 с.

76. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології : навч.- метод. посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ІПО. Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2002. 128 с.

77. Указ Президента України «Про пріоритетні заходи розвитку професійної (професійно-технічної) освіти». *Офіційний вісник України*. 2021. № 28. С. 22. ст. 1513 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/130/2021#Text>
Дата звернення: 10.11.2023

78. Упровадження сучасних освітніх технологій при підготовці кваліфікованих робітників: електронний зб. матеріалів Регіон. наук.-практ. семінару, м. Черкаси, 24 квітня 2020 р. / за заг. ред. С. В. Соболевої, І. В. Арестової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2020. 114 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/723000/1/Упровадження%20сучасних%20освітніх%20технологій%20при%20підготовці%20кв.робітників.pdf>

79. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. К: Академвидав, 2006. 352 с.

80. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петречук Л. М., Іващенко Ю. С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

81. Шевчук С.С. Інноваційні підходи до навчання професії: Методичний посібник. Донецьк: ІПО ІПП УМО АПН України. 2012. 120 с.

82. Шевчук С.С. Реалізація сучасних освітніх практик у професійну підготовку фахівців сфери обслуговування: Навчально-методичний. Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. 2018.139с.

83. Шевчук С.С. Сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2022. 158 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХПІ%20Шевчук%20посібник.pdf>

84. Щербак О. Сучасні підходи до модернізації професійної освіти і навчання. *Професійно-технічна освіта: Спецвипуск*. 2007. С. 12-14.

85. Ягупов В.В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців у системі професійно-технічної освіти. Педагогічні та психологічні науки в Україні: зб. наук. праць: в 5 т. Т.4: Професійна освіта і освіта дорослих. К.: Педагогічна думка, 2012. 512с.

86. Янишин О. Медіаосвітні технології як спосіб упровадження ідей Болонського процесу. Вища освіта України. 2010. № 4. С. 48-54.

87. Ярошевська В. М., Чабан В. Й. Охорона праці в галузі. Навчальний посібник. Київ : Професіонал, 2004. 288 с.

88. Bhargave P., Patel V. Academic portfolio in the digital era. Journal of Digital Imaging. 2015. № 28. P. 10-17.

89. Burns C. Teaching portfolio and the evaluation of teaching higher education. Studies in Educational Evaluation. 1999. № 25. P. 131-142.

90. Gleitman G. The process of the activation of the education in Universities. New York: Longmann & Sons, 2007. 242 p.

91. Jarvinen A. Promoting professional development in Higher education through portfolio assessment. Assessment and Evaluation in Higher Education. 2006. Vol.31. Issue 3. P. 28-35.

92. Ken Zeichner, Susan Wray. The teaching portfolio in USA teacher educational programs. Teaching and Teacher Education. 2001. № 17(5). P. 613-621.

93. Marsh C., Willis G. Curriculum: Alternative Approaches. Ongoing Issues, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey. 1995. 380 p.

94. Vaskivska H. O., Kosianchuk S. V., Skyba H. M. Didactic possibilities of information and communication technologies in the process of development of educational environment in upper secondary school. Information Technologies and Learning Tools. 2017. Vol 60. № 4. P. 17-27.

АНКЕТА

Шановні майбутні кваліфіковані робітники!

Ця анкета спрямована на вивчення Вашого ставлення до використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки. Просимо дати щирі відповіді на запропоновані запитання.

Ваш профіль навчання _____

Ваш курс навчання _____

Ваш вік _____ Ваша стать _____

1. Чи подобаються Вам нетрадиційні заняття?

- а) так;
- б) ні;
- в) хотілося б, щоб заняття проводити цікавіше;
- г) ніколи про це не замислювався.

2. Чи подобаються Вам заняття, проведені в ігровій формі?

- а) так;
- б) ні;
- в) ніколи про це не замислювався;
- г) мені все одно.

3. Яке Ваше ставлення до нетрадиційних форм організації навчання?

- а) подобаються;
- б) не подобаються;
- в) ніколи про це не замислювався;
- г) мені все одно.

4. Чи використовувалися у Вашій фаховій підготовці нетрадиційні форми організації навчання?

- а) так;
- б) ні;
- в) не звертав уваги;
- г) не знаю, як це.

5. Які нетрадиційні форми організації навчання використовувалися у Вашій фаховій підготовці?

- а) ділові чи рольові ігри;
- б) кейси;
- в) проблемні заняття;
- г) квести;
- д) вебквести;
- е) цифрові технології;
- ж) Ваш варіант _____.

6. Чи виникали у Вас незручності, проблеми під час таких занять?

- а) ні;
- б) так, я не розумів, що від мене очікують;
- в) так, я не розумів завдання;
- г) так, я не встигав виконувати завдання;
- д) так, мені було нецікаво;
- е) так, у мене не вистачало технічного забезпечення;
- ж) так, не вистачало часу.

Дякую за приділений час!

АНКЕТА

Шановні викладачі! Ця анкета спрямована на вивчення Вашого ставлення і досвіду з використання сучасних освітніх технологій у процесі фахової підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Ваш стаж роботи _____ Ваша стать _____

1. Чи треба, на Вашу думку, використовувати у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сучасні освітні технології?

- а) обов'язково;
- б) ні, вони не потрібні;
- в) скоріше за все, треба;
- г) це не є обов'язково для якісної фахової підготовки.

2. Чи Ви використовуєте у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сучасні освітні технології?

- а) так;
- б) ні;
- в) час-від-часу;
- г) рідко.

3. Перелічте сучасні освітні технології, які Ви використовуєте у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників?

- а) ділові чи рольові ігри;
- б) кейси;
- в) проблемні заняття;
- г) квести;
- д) вебквести;
- е) цифрові технології;
- ж) Ваш варіант _____.

4. Чи підвищують заняття з використанням сучасних освітніх технологій мотивацію майбутніх кваліфікованих робітників до навчання?

- а) так;
- б) ні;
- в) більше так, ніж ні;
- г) більше ні, ніж так.

5. Чого, на Вашу думку, не вистачає для ефективного використання сучасних освітніх технологій у фаховій підготовці майбутніх кваліфікованих робітників?

- а) власного рівня знань та вмінь;
- б) технічних засобів;
- в) недостатньо спеціально розробленого методичного забезпечення;
- г) Ваш варіант_____.

6. Які сучасні освітні технології, на Вашу думку, є найбільш актуальним наразі?

- а) ділові чи рольові ігри;
- б) кейси;
- в) проблемні заняття;
- г) квести;
- д) вебквести;
- е) цифрові технології;
- ж) Ваш варіант_____.

Дякую за приділений час!

ОПП Технологія виробів легкої промисловості

Каталог вибірових освітніх компонентів для здобувачів фахової передвищої освіти за освітньо-професійною програмою «Технологія виробів легкої промисловості»

№ Зап	Назва освітніх компонент	Викладач	Семестр	К-сть кредитів	Анотація (силабус)
1.	Основи філософських знань	Грибенко О.М.	3	3	Переглянути
2.	Соціологія	Грибенко О.М.	3	3	Переглянути
3.	Науково-дослідна робота в закладі освіти	Сорока В.В.	3	3	Переглянути
4.	Основи професійної кар'єри	Дехтярьова С.В.	3	3	Переглянути
5.	Художня обробка матеріалів	Сєврюкова В.Є.	3	3	Переглянути
6.	Історія дизайну костюма і матеріальної культури	Бикова Т.Б.	3	3	Переглянути
7.	Основи стандартизації і управління якістю продукції	Дехтярьова С.В.	3	3	Переглянути
8.	Організація та планування роботи підприємств легкої промисловості	Бикова Т.Б.	3	3	Переглянути

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
ОК 27	Педагогічна (на робочому місці майстра виробничого навчання)		4		6	6	180	0					180								
	Атестація				2	2	60						60								
	Разом				0	77	77	2310	1050	448	602	0	1260	15	258	18	276	19	280	14	236
	Разом обов'язкові компоненти				0	108	108	3450	1678	628	1050	0	1772	24	448	28	456	28	438	18	336
					3. ДИСЦИПЛІНИ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТА																
	Вибір з каталогу освітніх компонентів																				
ВК 1	Вибірковий освітній компонент		4		3	3	90	48	24	24		42								3	48
ВК 2	Вибірковий освітній компонент		4		3	3	90	48	24	24		42								3	48
ВК 3	Вибірковий освітній компонент		4		3	3	90	48	24	24		42								3	48
ВК 4	Вибірковий освітній компонент		4		3	3	90	48	24	24		42								3	48
	Разом		0		12	12	360	192	96	96	0	168	0		0		0			12	50
							0														
	ВСЬОГО ЗА НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ				0	120	120	3810	1870	724	1146	0	1940	24	448	28	456	28	438	30	386
					Тижневе навантаження																
	кількість екзаменів													2		1		5		3	
	кількість заліків													4		4		2		7	
	кількість курсових робіт																	1			
	Всього дисциплін, що вивчаються за семестр													7		7		7		10	
	Всього дисциплін, що вивчаються за рік															13				17	

6. Перелік необхідних лабораторій, кабінетів, майстерень		
Лабораторії	Кабінети	Майстерні
	Організації та методики професійного навчання	
	Технології	Навчальна швейна майстерня
	Охорони праці	
	Технічного креслення	
	Фізики	
	Вищої математики	
	Інформатики та комп'ютерної техніки	

* - позакредитна навчальна дисципліна/ понад граничне навантаження (2 год.)

Заступник директора з навчальної роботи

Іван ГАВРИЛОВ

ДРУГИЙ КУРС

Освітньо-професійний ступінь Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

Освітньо-професійна програма Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

Дисципліна Художня обробка матеріалів

Статус: вибіркові освітні компоненти

Курс, семестр: 2 курс, 3 семестр

Кількість кредитів ECTS: 3

Оцінювання: поточне оцінювання, модульний контроль, підсумковий контроль – залік.

Мета навчальної дисципліни «Художня обробка матеріалів»: оволодіння здобувачами освіти уміннями і навичками з традиційного та креативного рукоділля.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів з традиційними і креативними техніками декоративно-прикладної творчості;
- формувати здатності використовувати елементи традиційних і креативних технік декоративно-прикладної творчості у професійній діяльності.

У результаті вивчення освітнього компоненту та згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти мають оволодіти загальними і спеціальними компетентностями.

Перелік компетентностей та результатів навчання випускника

Загальні компетентності:	ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні компетентності	СК8 Здатність експлуатувати виробниче устаткування та здійснювати технологічний процес відповідно до спеціалізації. СК9 Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані із виконанням необхідних розрахунків, конструюванням технічних об'єктів у своїй предметній галузі відповідно до спеціалізації. СК10 Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці. СК11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Результати навчання	РН13 Обирати і застосовувати методи для вирішення типових спеціалізованих завдань у швейній галузі, а також необхідне устаткування та інструменти РН14 Самостійно виконувати трудові процеси на виробництві РН22 Уміння виконувати основні види та способи оздоблень деталей одягу з різних матеріалів, здатність до художнього оформлення одягу різних стилів

Викладач: Ссврюкова Валентина Єгорівна, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, e-mail: valentina23211981@ukr.net